

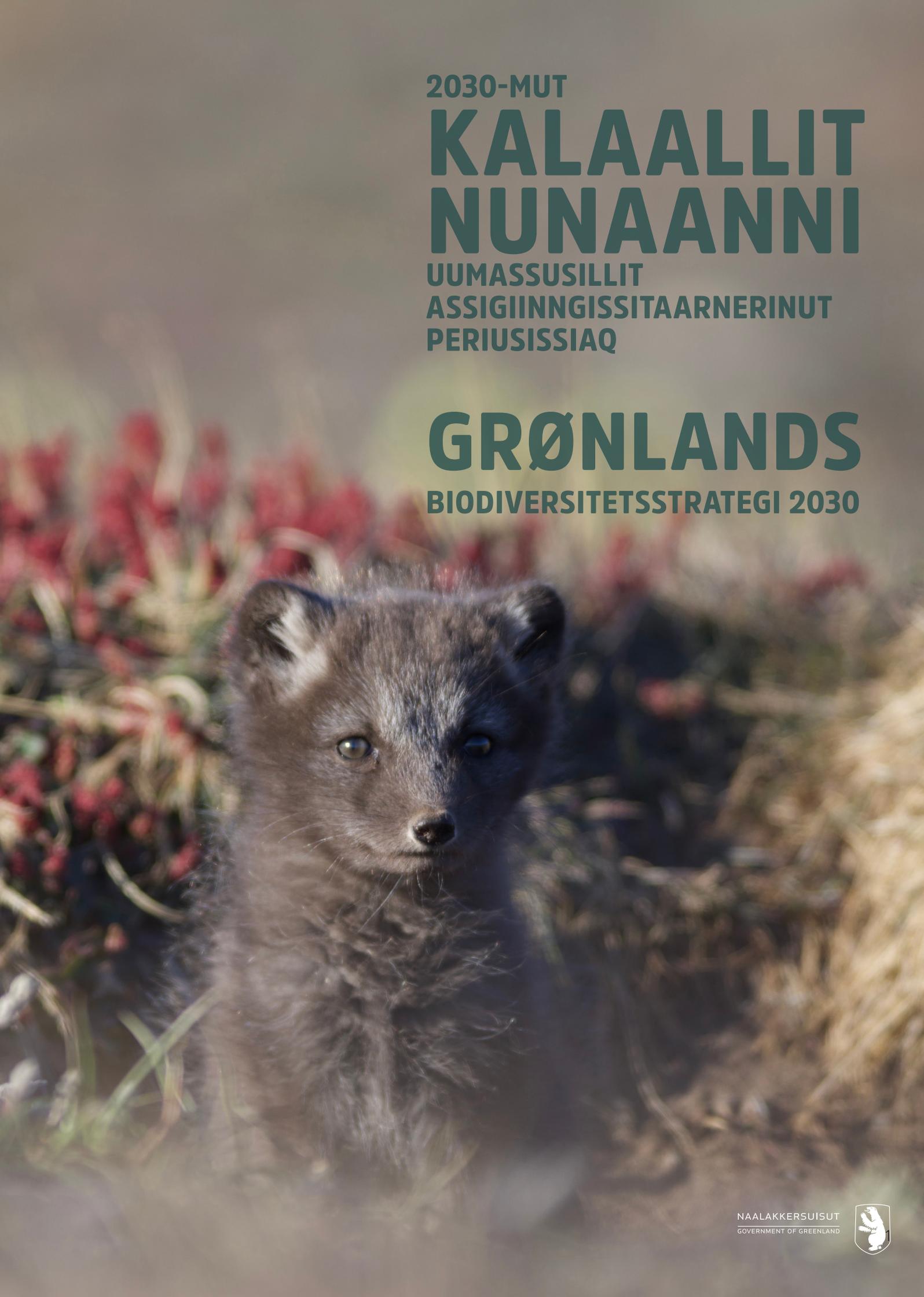
2030-MUT

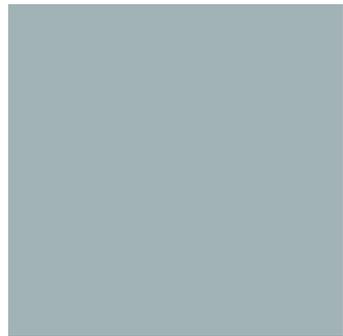
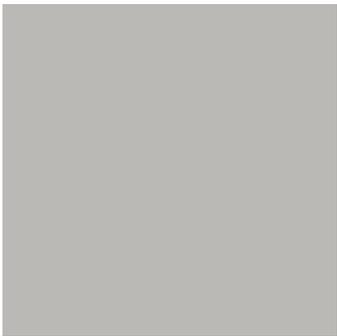
KALAALLIT NUNAANNI

UUMASSUSILLIT
ASSIGIINNGISSITAARNERINUT
PERIUSISSIAQ

GRØNLANDS

BIODIVERSITETSSTRATEGI 2030

Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut,
Nukissiutitut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik

Departementet for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø

**2030-MUT KALAALLIT NUNAANNI UUMASSUSILLIT
ASSIGIINNGISSITAARNERINUT PERIUSISSIAQ**

GRØNLANDS BIODIVERSITETSSTRATEGI 2030

Assitalersuisoq | Layout: Maria Motzfeldt

Saqqummiunneqarnera: 2021

Saqqata assitaa | Forsidefoto : Mikael Larsen

Assiliisut | Fotografer :

Jonas Beyer | Mikael Larsen | Julius Nielsen | Ivaaq Kriegel

Maria Motzfeldt | Martin Schiøtz | Richard Martin |

Carsten Egevang | Diana Krawcsyk

IMAI | INDHOLD

Takorluukkat	8
Vision	9
Kalaallit Nunaanni uumassusillit assigiingissitaarneri	16-17
Grønlands biodiversitet	18-19
1. Kalaallit Nunaanni uumassusillit assigiingissitaarnerinik illersuineq	26-27
1. Beskyttelse af Grønlands biodiversitet	28-29
2. Pinngortitamut, innuttaasunut inuiaqatigiinnullu iluaqutaasumik piujuartitsisumik atuineq	38
2. Bæredygtig udnyttelse til gavn for natur, befolkning og samfund	39
3. Pinngortitaq mingoaqangitsoq peqqissumik inuunissamut tunngaviuvoq	44
3. En ren natur er fundamentet i et sundt liv	45
4. Ilisimasat piujuartitsisumik ineriartortitsinissamut qulakkeerissapput	50
4. Viden skal sikre bæredygtig udvikling	51
5. Kalaallit Nunaat nunani tamalaani suleqatigiinnermut peqataalluarpoq	58
5. Grønland deltager aktivt i det internationale samarbejde	60
Ilusiliaq Figur	68
Assiliisut Fotografer	69

2030-MUT

KALAALLIT NUNAANNI

UUMASSUSILLIT
ASSIGIINGISSITAARNERINUT
PERIUSISSIAQ

GRØNLANDS

BIODIVERSITETSSTRATEGI 2030

TAKORLUUKKAT ANGUNIAKKALLU

Naalackersuisut suliniummi matumani uumassusillit assigiinngissitaarnerinut suliniutit ataatsimoortut pimoorussallu saqqummiunnissaat kissaatigaat. Suliniut pinngortitami pisuussutsit atornerisa illersorneqarnerisalu akornanni oqimaaqatigiissitsinisamat qulakkeereqataassaaq. Suliniummi 2030-p tungaanut Kalaallit Nunaanni uumassusillit assigiinngissitaarnerinik pinngortitamilu isumalluutunik piujuartitsisumik ingerlatsinissamat sinaakkusersuinissaq siunertarineqarpoq. Tamatuma peqatigisaanik Kalaallit Nunaat FN-imi uumassusillit assigiinngissitaarneri pillugit isumaqatigiisummut (ulluinnarni Uumassusillit Assigiinngissitaarnerinut Isumaqatigiisummi taagorneqartumut), nunami namminerimi isumaqatigiisummut tunngatillugu pisusaaffitta naammassinissaannut periusissiaasumut pingaarutilimmut, tassanilu 2030-p tungaanut anguniagassatut naatsorsuutigineqartumut suleqataavoq.

Suliniuummi matumani kalaallit pinngortitamik isiginneriasiat Naalackersuisunit pingaartinneqarpoq. Taakku anguniakkat inuiaqatigiit kalaallit ineriartornerannut attuumassuteqarnerannut qulakkeerisussaapput. Kisiannili pinngortitaq killeqarfeqanngilaq, aammalu inuit sammisaasa kingunerisai taamaapput. Tamanna peqqutigalugu anguniakkat inassuteqaatillu, nunat tamalaat suleqatigiiffiini suliarineqartut, Naalackersuisunit suliniuummut matumunnga ilanngunneqarput.

Taamaattumik Naalackersuisut suliniutip matuma suliarinerani pissutsit uku immikkut ittumik aalluppaat:

- FN-imi piujuartitsisumik ineriartortitsinissamat nunarsuarmi anguniakkat
- FN-ip 2020-mut uumassusillit assigiinngissitaarnerinut isumaqatigiisummi anguniagai aammalu 2030-p tungaanut angusassatut naatsorsuutigisat
- Issittumi Siunnersuisoqatigiit Issittumi pinngortitamik avatangiisinillu illersuinissamat inassuteqaatai, tassungalu pingaartumik nalunaarusiaq «Arctic Biodiversity Assessment (Issittumi Uumassusillit Assigiinngissitaarnerinik naliliineq)» aamma Issittumi immami, imermi tarajoqanngitsumi nunamilu, kiisalu nunap immikkoortuini plastikkinit iliuseqarnissamat pilersaarusiame killiffiit pillugit nalunaarusiat ilanngullugit.

Anguniakkat pingaarnerit taakku, allaffissornikkut immikkoortortaqaarfiit akimorlugit suliarineqartut, saniatigut suliniut anguniakkat immikkoortuini arlalinnik, Naalackersuisut Kalaallit Nunaanni uumassusillit assigiinngissitaarnerinut takorluugaasa naammassineqarnissaannut iluaqutaasussanik imaqarpoq. Anguniakkat anguniakkallu immikkoortui Kalaallit Nunaanni uumassusillit assigiinngissitaarnerinik illersuinissamat malitasanik immikkut ittunik tulleriarinernillu saqqummiussiviupput. Taakkunani allaaserineqarput qanoq iliorluta nunani tamalaani pisussaaffinnut (nunani tamalaani nunallu immikkoortuini niueqatigiinnermi) naammassinissinnaanersugut, aammalu uumassusillit assigiinngissitaarnerini maanna siunissamilu anguniakkanut tapersiinnaanersugut. Taamaattumik nunani tamalaani anguniakkat nutarteriffineqaraangata periusissiaq manna naleqqussarneqarsinnaassaaq.

VISION OG MÅL

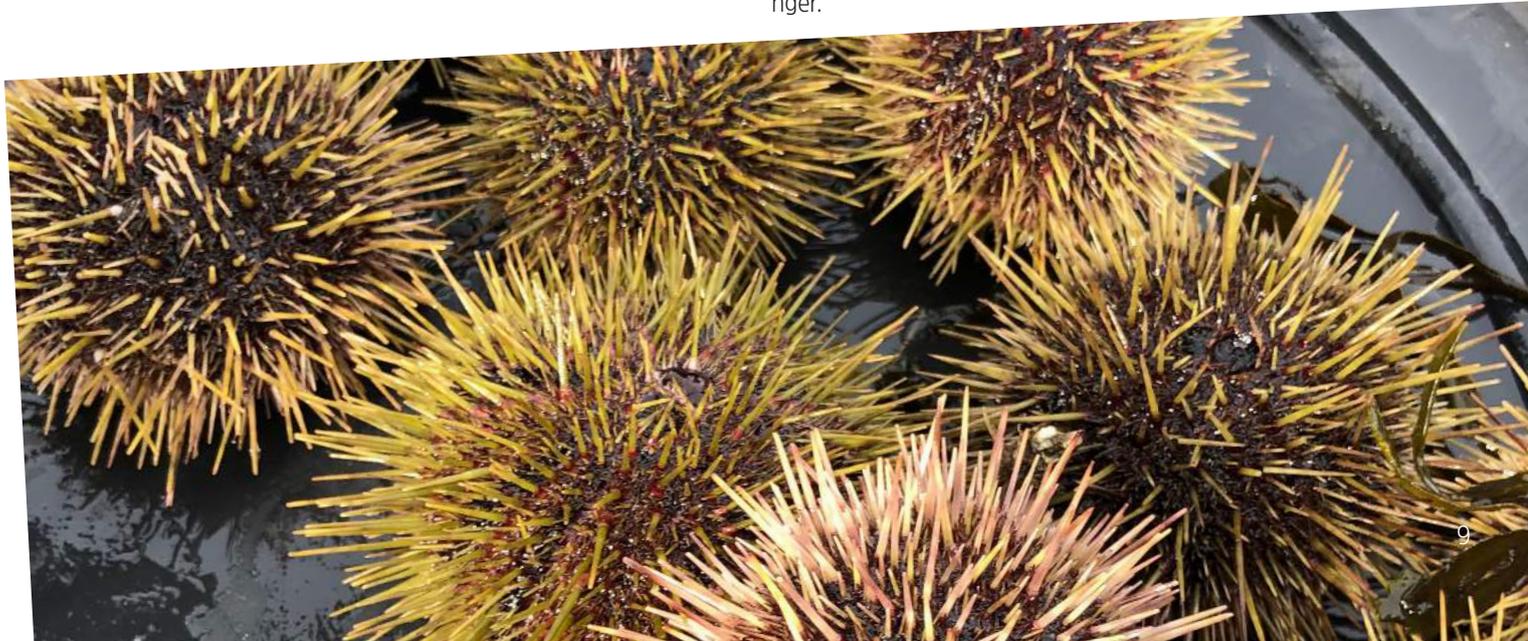
Naalakkersuisut ønsker med denne strategi at præsentere en samlet og ambitiøs biodiversitetsstrategi. Strategien skal være med til at sikre balance mellem udnyttelse og beskyttelse af naturens ressourcer. Formålet med strategien er at sætte rammerne for en bæredygtig forvaltning af Grønlands biodiversitet og naturens ressourcer frem mod 2030. Samtidig er Grønland part til FN's konvention om biologisk mangfoldighed (i daglig tale kaldet for Biodiversitetskonventionen), og en national strategi er en vigtig del af opfyldelsen af vores forpligtelser i forhold til konventionen og dens forventede mål frem mod 2030.

Naalakkersuisut lægger i denne strategi vægt på et grønlandsk natursyn. Det skal sikre, at målsætningerne har relevans for den grønlandske samfundsudvikling. Naturen kender dog ingen grænser, og det gør konsekvenserne af menneskets aktiviteter heller ikke. Derfor inddrager Naalakkersuisut i denne strategi målsætninger og anbefalinger, der er udarbejdet i internationale fora.

Naalakkersuisut har ved udarbejdelsen af denne strategi således haft særlig fokus på:

- FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling
- FN's Biodiversitetskonventions mål for 2020 og forventede mål frem mod 2030
- Arktisk Råds anbefalinger vedrørende natur- og miljøbeskyttelse i Arktis, herunder særligt rapporten "Arctic Biodiversity Assessment (Evaluering af Arktisk Biodiversitet)" og statusrapporter for biodiversiteten i havet, ferskvand og på land samt den regionale plashandlingsplan for Arktis.

Ud over de overordnede målsætninger, som går på tværs af administrative sektorer, indeholder strategien en række delmål, som skal bidrage til at opfylde Naalakkersuisuts vision for Grønlands biodiversitet. Mål og delmål afspejler Grønlands prioriteter for beskyttelse af biodiversiteten. De beskriver, hvordan vi vil leve op til vores internationale forpligtelser og bidrage til at opnå nuværende og fremtidige mål for biodiversiteten. Det skal derfor være muligt at foretage opdatering af biodiversitetsstrategien i takt med, at der sker ændringer i de internationale målsætninger.

NAALAKKERSUISUT 2030 TIKILLUGU KALAALLIT NUNAANNI UUMASSUSILLIT ASSIGIINNGISSITAARNERINUT TAKORLUUGAAT TASSAAPPUT:

Kalaallit Nunaata nunarsuarmi uumassusillit assigiinngissitaarnernik illersuinermit soqutigisaasa illersornissaat qulakkeerniarparput, aammalu nunani tamalaani suleqatigiinnermut peqataanitsigut tapersiiniarluta.

Takorluukkami matumani Naalakkersuisut anguniakkat tallimat aqqutiginiarpaat ukuusut:

1. Inatsisit attuumassutillit piujuartitsisumillu ingerlatsineq aqqutigalugit uumassusillit assigiinngissitaarneri illersorneqassapput.
2. Pisuussutsit uumassusillit piujuartitsisumik atorpeqassapput.
3. Avatangiisini pissutsit pinngortitamut inuillu peqqissusiinut iluaqutaasumik pitsanngortinneqassapput.
4. Ilisimatusarnerit, alapernaarsuinerit atuisullu ilisimasaat uumassusillit assigiinngitsut pinngortitamilu ataqatigiinnerit pillugit ilisimasatigut annertuumik tunngavissaqarnissaat qulakkeerpeqassaaq.
5. Nunani tamalaani suleqatigiinnermut peqataalluarnarput Kalaallit Nunaata soqutigisaanik nunarsuullu uumassusillit assigiinngissitaartuunerannut illersuineranut ikiorsiinissaanik qulakkeernitseqataassaaq.

NAALAKKERSUISUTS VISION FOR GRØNLANDS BIODIVERSITET FREM MOD 2030 ER

Vi vil sikre Grønlands interesser og bidrage til den globale beskyttelse af biodiversitet gennem aktiv deltagelse i internationalt samarbejde

Denne vision vil Naalakkersuisut opnå gennem fem målsætninger:

1. Biodiversiteten skal beskyttes gennem relevant lovgivning og bæredygtig forvaltning.
2. De levende ressourcer skal udnyttes bæredygtigt.
3. Miljøtilstanden skal forbedres til gavn for naturen og menneskers sundhed.
4. Forskning, overvågning og brugerviden skal sikre et robust vidensgrundlag om arter og økosystemer.
5. Vores aktive deltagelse i internationalt samarbejde skal medvirke til sikring af Grønlands interesser og bidrage til den globale beskyttelse af biodiversiteten.

2020-MI INVUSUTTUNUT UUMASSUSILLIT ASSIGIINGGISSITAARNERI PILLUGIT ISUMASIOQATIGIISITSINEQ

PAASISAT

2030-mut Kalaallit Nunaanni Uumassusillit Assigiinggissitaarnerinut Periusissiaq suliarineqarneranut tunngatillugu, inuusuttut 35-it missaanniittut kiisalu Inatsisartunut ilaasortat Naalackersuisullu peqataatitaqarlutik, umassusillit assigiinggissitaarneri suleqatigiisitsisoqarpoq.

Inuusuttut oqariartuutaasa pingaarnerit ilagaat:

- Aqutsinermi atuisut ilisimatusartullu ilisimasaat tunngavigineqartariarput
- Atuarfinni uumassusillit assigiinggissitaarneri silallu pissusia pillugu ilinnartitaaneq annertunerusariaqarpoq
- Eqqagassalerinerup mingutsitsinermillu akiuiniarnerup uumassusillit assigiinggissitaarnerinut iluaqutaasumik pitsaanerulernissaa kissaatigineqarpoq

Unammilligassat, inuusuttunit tikkuarneqartut 2030-mut Kalaallit Nunaanni uumassusillit assigiinggissitaarnerinut periusissiamut ilanngunneqarput, tassanilu pingaartumik anguniakkat 3 aamma 4 pineqarput.

BIODIVERSITETS- WORKSHOP FOR UNGE 2020

FAKTA

I forbindelse med udarbejdelsen af Grønlands Biodiversitetsstrategi 2030 blev der afholdt en biodiversitetsworkshop for unge med deltagelse af ca. 35 unge samt medlemmer af Inatsisartut og Naalackersuisut.

Nogle af de gennemgående budskaber fra de unge var:

- Forvaltning bør baseres på både bruger- og forskerviden
- Mere undervisning i biodiversitet og klima i skolerne
- Et ønske om bedre affaldshåndtering og forureningsbekæmpelse til gavn for biodiversiteten

De udfordringer, som de unge har påpeget, er indarbejdet i Grønlands Biodiversitetsstrategi 2030, særligt i målsætningerne 3 og 4.

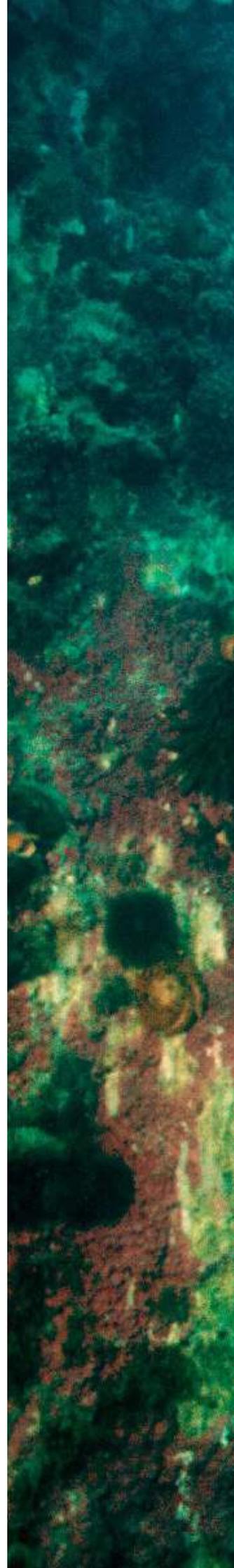
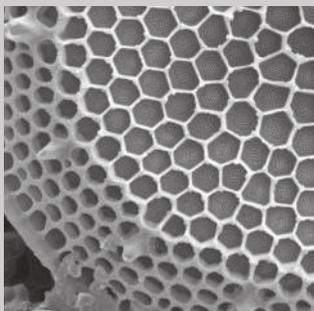

UUMASSUSILLIT ASSIGIINNGISSITAARNERI SUUPPAT?

Uumassusillit assigiinngissitaarnerini nunarsuarmi uumassusillit tamarmik, soorlu naasut, uumasut, pupiit, issuatsiaat, tappiorannartut il.il. pineqarput. Aamma taamatut assigiinngissitaarnerit uumassusillit assigiinngissitaarnerinik taaneqartarpoq. Uumassusillit akunnerminni sunneeqatigiinneri uumasooqatigiit naleqqussarsinnaanerinut, taamaalllutillu nunarsuarmi allanngoriartortumi uumaannarsinnaanerinut, pingaaruteqarput.

HVAD ER BIODIVERSITET?

Biodiversitet omfatter alt liv på jorden, f.eks. planter, dyr, svampe, mosser, mikroorganismer mm. Den omfatter variationen i gener, arter, økosystemer og naturtyper. Denne variation kaldes også biologisk mangfoldighed. Samspejlet mellem organismerne er afgørende for arternes tilpasningsevne og dermed overlevelse i en verden, der forandrer sig.

KALAALLIT NUNAANNI UUMASSUSILLIT ASSIGIINNGISSITAARNERI

Nunatsinni pinngortitaq annertoorsuuvog alianaatsorsuullunilu. Avannaarsuani issinnerup nunarsuaniit kujammut 2.000 km-inik ungasissusillimmut issaasattumut naasoqarnerusumullu. Immap itineraartaani uumassusilliniit, sinerissanut qanittunut qooqqunullu pinngorarfui nerusunut, qaqqanut aputilinnut uumaatsunut aamma sermersuarmi narsaamanernut isorartuunut. Silap pissusiata assigiinnginneri nunallu ilusii uumasooqatigiiaarpasuarunut, Issittumi uumanissamut naleqqussarsimasunut, uumaffissanik assigiinngitsorpasuarunik pilersitsisimapput.

Uumassusillit assigiinngissitaarnerini uumasooqatigiit tamar-mik pineqarput, tassalu imaani arfernit annerpaaniit, nunami apummi sikumilu tappiorannartunut mikinerpaanut. Uumasooqatigiinnik aalisartarpugut, piniartarpugut, nuniattarpugut imaluunniit isiginnaaginnartarluta, allaammi ilaat ima mikitigipput, isaan-natsinnilluunniit takusinnaanatigit. Uumasooqatigiit taakku ataatsimoorlutik nunatsinni uumassusillit assigiinngissitaarnerinut ilaapput.

Nunami sumiiffinni uumanissamut atugassarititaasut assigiinnginnerisa kingunerisaanik uumasooqatigiit sumiiffinni assigiinngitsuni, pinngortitami assigiinngitsunik iluseqartuni nassaas-saarput. Taamaattumik uumassusillit assigiinngissitaarnerinik illersuinissamik eqqartuigaangatta, uumaffinnik, uumasooqatigiinnik aammalu uumasooqatigiinni ataasiakkaani Uumassusillit sananeqataasigut kingornuttakkat assigiinngissitaarnerinik illersuinissaq eqqartortarparput.

Pinngortitaq piffissap ingerlanerani allangoriartortuaannar-simavoq, aammalu pinngortitami ineriartornissamut periarfissa-garnissaanik qulakkeerinissarput pingaaruteqarpoq.

2020-mi uumassusillit assigiinngissitaarnerini killiffiit qanoq isikkoqarpat?

Piffissami inuuffigisatsinni nunarsuarmi uumassusillit assigiinngit-sut amerlassutsimikkut ikilingaatsiarput. Ullumikkut nunarsuarmi uumassusillit assigiinngitsut akornanni nungutaasoqartarnerini nalinginnaasumiit 100-niit 1000-eriaatinut amerlanerusut annaa-neqartarput. Uumasooqatigiit tamarmik eqqorneqartarput – sul-linerniit uumasunut annerusunut, aamma immap naasuinit min-nerniit orpinnut annernut.

Issittumi nunarsuullu sinneranituut Kalaallit Nunaanni uu-massusillit assigiinngissitaarneri allannguuteqarput. Allannguutit assigiimmik ingerlanngillat, allaallumi uumasooqatigiit ataatsit iluanni pissutsit allangornerisa kingunerisaanik allangorner-

rit assigiinngissinnaapput. Assersuutigalugu nannut sumiiffinni amerlasuuni ikilipput, kisiannili Kalaallit Nunaata kitaata avannaani amerlillutik, tamannalu immap aasakkut sikukinnerulernerani imaani pissarsiarineqarsinnaasut amerlinerinik peqquteqarsin-naavoq. Kisiannili Tunup avannaani sullernit, timmissanit tikittar-tunit nerisarineqartut ikilingaatsiarsimapput. Tamanna timmissat ilaannut, aasakkut ulluliorartorlutik piaqqiorartorlutillu nunatsin-nut pisartunut kinguneqarnerlorujussuarsinnaavoq.

Aamma uumasunut mikisunut allannguut alla, kisiannili imaa-ni uumasunut miluumasunut angisuunut sunniuteqarujussuarsin-naasoq immap kumaasa katitigaaneritut tunngasuuvog. Issittu-mi immap kumai assigiinngitsut marluk, maannamut immap ku-maani amerlanerpaajusimasut, immap kumaanit immani kissar-nerusuneersunit ikinnerulersimapput. Immap kumaa tikiuttoq nu-taaq minnerujussuuvog orsukinnerullunilu, taamaattumillu uuma-sunut, nerisatigut immap kumaanik tunngaveqartunut nukissa-mik annikinnerujussuarmik tunisisarlutik.

Tamatuma saniatigut suli Kalaallit Nunaata ilarujussuata ilisimaneqannginnera eqqumaffigineqartariaqarpoq. Immanik itinersaqarfiusut ilisimatusartunit aalisartunillu tikikkuminaatsuup-put, taakkulu ilisimasaqarfigingisatsinnut assersuutissaapput. Taakkunani uumasut suut nassaasaanersut aammalu uumassu-sillit assigiinngissitaarnerini killiffiit ilisimanngilagut.

Soq uumassusillit assigiinngissitaarneri pingaaruteqarpat?

Uumassusillit assigiinngissitaarneri inuunermi pisuunerulernissa-mut tapertatut naleqarput, kiisalu ineriartortitsinissamut periar-fissanut tunngavissanut naleqarlutik. Inuussutissarsiutit pinngor-titami isumalluutit tunngaveqartut pinngitsoorsinnaanngilagut. Tamatumani assersuutigalugu aalisarneq, piniarneq takornaria-qarnerlu pineqarput. Taamaattumik uumassusillit assigiinngissi-taarneri taakkunanilu isumalluutit aamma nunatta aningaasaqar-neranut inuiaqatigiinnilu piujuartitsisumik ineriartortitsinissamut pingaaruteqarput.

Taamatuttaaq pinngortitami ataqatigiinnerit aamma uumas-susillit assigiinngissitaarneri silap pissusiata aquneqarneranut, pujoralatsitsinerit, eqqakkat arriorartornerisa, silaannaap immallu minguinerulernissaata kiisalu nammineerluta, takornariat aam-malu kinguaraait tulliuttussat pinngortitami misigisassaasa amer-lanerulernissaannut iluaqutaapput.

Suut uumassusillit assigiingissitaarnerinut ulorianartorsiortitsippat?

Ullumikkut uumassusillit assigiingissitaarneri inuit pillaannit arlalippassuarnit ulorianartorsiortinneqarput. Taakku immik-koortunut marlunnet avinneqartarput; toqqaannartut toqqaannangitsullu. Sunniutit toqqaannartut tassaasinnaapput silap pissusiata allanngutai, atuivallaarneq mingutsitsinerlu. Sunniutit toqqaannangitsut tassaasinnaapput inatsisinik amigaateqarneq, inuttuallaarneq aammalu nunarsuarmi isumalluutini atuinertup annertunerulernera. Amerlanertigut tunngavissat arlallit ataatsimut sunniuteqartarput ataatsikkooraangamillu sakkortunerulertarlutik.

Aamma isumalluutini uumassusillini atuinitsigut uumasooqatigiit atukkavut, pinngortitap ataqatigiinneri najugaat, taamaalillunilu puumaffii sunnertarpagut. Taamatuttaaq akornusersuinitigut, soorlu nipiliornitsigut, mingutsitsinitsigut, uumassusillini takornartani assartuussinitsigut, attaveqaatini sanaartornitsigut, aatsitassani atuinitsigut, isumalluutini atuinitsigut allanillu arlalinnik suliaqarnitsigut pinngortitamut sunniisarpugut. Taamaattumik pinngortitami sunniutaanerluttus- at annikillisarinarlugit aammalu pinngortitami piujuartitsisumik atuinissamut qulakkeerinarluta immikkoortortat akimorlugit ataatsimoorluta sulinissarput pingaaruteqarpoq. Sunniutit nammineerluta suliatsinnit nunarsuarmiluunniit sumiiffinni allani suliani pinngorsimagaluarpataluunniit tamanna pisariaqarpoq.

Ullumikkut qanoq iliorluta uumassusillit assigiingissitaarneri illersorpagut?

Kalaallit pinngortitamut suliaasaqarfinnut suliniutaannut tunngaviusut inatsisini pioreersuni nassaassaapput. Pinngortitami ingerlatsinissamut sinaakkutissat Pinngortitamik illersuineq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 29, 18. december 2003-meersumi (Pinngortitamik illersuinissamut inatsit), nalunaarutinilu tassunga atasuni aalajangersarneqarput. Taakku saniatigut inatsisinik nalunaarutinillu arlalinnik, ilaatigut piniarnermut, aalisarnermut, nunalerinnermut, avatangiisinut, aatsitassarsiornermut, pinngooqaatinik isumalluutini atuinermut aammalu asimi pilersaarusi- ornermut tunngasunik peqarpoq. Inatsisini taakkunani qanoq iliorluta pinngortitamik atuinissarput sinaakkusersorneqarpoq, aammalu suli at uumassusillit assigiingissitaarnerinut isumalluutinu- llu atukkatsinnut sunniuteqartartut maleruagassiuunneqarlutik. Tamatuma peqatigisaanik Kalaallit Nunaat nunani tamalaani isumaqatigiissutit arlallit aqqu- tigalugit pisussaaffeqartinneqarpoq, taakkununga minnerungitsumik Uumassusillit Assigiingissitaarnerinut Isumaqatigiissut pineqarluni.

Kalaallit Nunatsinni sumiiffiit aqqaneq marluk eqqissimatit- sinnermut nalunaarutit, kiisalu sumiiffiit aqqaneq marluk RAMSAR- imut isumaqatigiissut aqqu- tigalugit illersugaapput. Kalaallit Nunaanni RAMSAR- eqarfiit, nunani tamalaani timmissanut naloraarusilinnut pingaaruteqarnerat tunngavigalugit toqqaarneqartarput. (tak. ilanngussami Ilusiliaq 1).

GRØNLANDS BIODIVERSITET

Vores land rummer en storslået og overvældende natur. Fra det højarktiske landskab i nord til en frodigere subarktisk natur 2.000 km længere mod syd. Fra levende organismer i det dybeste hav, over mere produktive kystnære områder og dale, til gølge sneklædte fjeldtoppe og indlandsisens udstrakte flader. De klimatiske forskelle og landskabets former skaber levesteder for en lang række arter, der er tilpasset livet i Arktis.

Biodiversiteten inkluderer alle arter, fra de største hvalarter til det mikroskopiske liv i havet, jorden, sneen og isen. Det er arter, vi fisker, fanger, plukker eller bare kigger på, og endda dem, der er så små, at vi ikke kan se dem. Alle disse arter udgør tilsammen landets biodiversitet.

Geografiske forskelle i livsbetingelser betyder, at arterne forekommer i forskellige områder, der udgør forskellige naturtyper. Når vi taler om at beskytte biodiversiteten, taler vi derfor både om at beskytte naturtyper, arter og den genetiske variation inden for de enkelte arter.

Naturen har altid ændret sig over tid, og det er vigtigt, at vi passer på den og sikrer muligheden for naturlig udvikling.

Hvad er status for biodiversiteten i 2020?

Antallet af arter på verdensplan er faldet drastisk i løbet af vores levetid. I dag mister verden arter med en faktor 100 til 1000 gange mere end forventelig dødelighed. Det er alle arter, som rammes – fra insekter til større dyr og fra de mindste alger til de største træer.

Som i resten af Arktis og verden er der ændringer i biodiversiteten i Grønland. Ændringerne er ikke entydige, og selv bestande indenfor samme art kan have forskellige udsving som følge af ændringer i forholdene. Eksempelvis har isbjørnebestanden været nedadgående mange steder, mens den i Nordvestgrønland har været i fremgang, sandsynligvis på grund af højere produktivitet i havet som følge af mindre is om sommeren. Derimod viser studier af de insekter i Nordøstgrønland, som er føde for de migrerende fugle, at der er et konsekvent fald. Det kan have store konsekvenser for de fuglearter, der flyver hertil om sommeren for at bygge rede og få unger.

En anden ændring, som også sker på små dyr, men som kan have stor betydning for de store havpattedyr, er artssammensætningen af vandlopper. De to arktiske arter, der hidtil har udgjort størstedelen af vandlopperne, er nu færre end den vandloppeart, der oftest er at finde i varmere havområder.

Den nye art er betydeligt mindre og har mindre fedtindhold. Det betyder, at der er markant mindre energi i føden for alle de arter, der har vandlopper som fødegrundlag.

Man bør desuden være opmærksom på, at der stadig er store dele af Grønland, som i store træk er ukendte. Dybhavsområder, der er svært tilgængelige for både forskningen og fiskeriet, ved vi eksempelvis ikke meget om. Hverken om, hvilke arter der findes, eller status for biodiversiteten i disse områder.

Hvorfor er biodiversiteten vigtig?

Biodiversitet har både værdi som bidrag til et rigere liv samt en værdi som grundlaget for udviklingsmuligheder. Vi er afhængige af erhverv baseret på naturgivne ressourcer. Det gælder f.eks. fiskeri, fangst og turisme. Dermed er biodiversiteten og dens ressourcer også vigtige for landets økonomi og en bæredygtig udvikling af samfundet.

Naturlige økosystemer og biodiversiteten bidrager også til regulering af klima, bestøvning, nedbrydning af affald, renere luft og vand, folkesundheden samt til rigere naturoplevelser for os selv, turister og fremtidige generationer.

Hvad truer biodiversiteten?

Biodiversiteten trues i dag af en lang række menneskeskabte faktorer. Man deler disse op i to kategorier; de direkte og de indirekte. Direkte faktorer er f.eks. klimaforandringer, overudnyttelse og forurening. Indirekte faktorer er f.eks. manglende lovgivning, overbefolkning og aktiviteter som følge af øget globalt ressourceforbrug. Ofte spiller flere faktorer sammen og forstærker hinanden.

Gennem vores udnyttelse af de levende ressourcer påvirker vi også de bestande, vi udnytter, de økosystemer, de er i, og dermed også de naturtyper, de er en del af. Endvidere påvirker vi naturen gennem forstyrrelser, såsom støj, forurening, transport af invasive arter, etablering af infrastruktur, råstofudnyttelse, ressourceforbrug og en række andre aktiviteter. Det er derfor vigtigt, at vi arbejder sammen på tværs af sektorer for at minimere de negative påvirkninger og sikre en bæredygtig udnyttelse af naturen. Det er nødvendigt uanset, om påvirkningen kommer fra vores egne aktiviteter eller fra andre egne af verden.

Hvordan beskytter vi biodiversiteten i dag?

Grundlaget for den grønlandske indsats på naturområdet findes i den eksisterende lovgivning. Rammerne for naturforvaltningen er særligt fastsat i Landstingslov nr. 29 af 18. december 2003 om naturbeskyttelse (Naturbeskyttelsesloven) med tilhørende bekendtgørelser. Dertil kommer en række love og bekendtgørelser om blandt andet fangst, fiskeri, landbrug, miljø, råstofaktiviteter, udnyttelse af genetiske ressourcer og planlægning i det åbne land. Denne lovgivning sætter rammerne for, hvordan vi bruger naturen, og regulerer aktiviteter, der påvirker biodiversiteten og de ressourcer, vi udnytter. Grønland er samtidigt forpligtet gennem en række internationale aftaler, ikke mindst Biodiversitetskonventionen.

Vi har i Grønland 12 områder der er beskyttet af fredningsbekendtgørelser, samt 12 områder der er beskyttede under RAMSAR-konventionen. I Grønland er RAMSAR-områderne udpeget på grundlag af deres internationale vigtighed for vadefugle. (se Figur 1 i bilag).

FN-IMI UUMASSUSILLIT ASSIGIINNGISSITAARNERINUT ISUMAQTIGIISSUT

Uumassusillit Assigiinngissitaarnerinut Isumaqtigiissut 1992-imi Rio-mi nunarsuarmi ataatsimeersuarnermi akuerineqarpoq, aammalu nunat tamangajammik akuuffigaat. Isumaqtigiissummi siunertat pingaarnerit pingasuupput:

PAASISAT

PIUJUARTITSINISSAMIK TAAGUUT

Suliniuummi matumani piujuartitsinissamat taaguut, FN-ip nalunaarusiaani "Ataatsimoorluta siunissarput"-mi, 1987-imeersumi imatut nassuarneqartoq atorparput: "Piujuartitsinissamat ineriartortitsineq tassaavoq ineriartorneq, siunissami kinguaariit pisariaqartitaminnik naammassinninnissamat periarfissaat ulorianartorsiortinngikkaluarlugit maanna pisariaqartitatsinnik naammassinniffiusoq." Piujuartitsinissamat taaguummi tassani avatangiisinut, inooqatigiinnermut aningaasaqarnermullu tunngasut ataatsimut eqqarsaatigineqarput.

Tassalu pinngortitamik ingerlatsinitsinni uumassusillinnik piujuartitsinissaq qulakkiissavarput, tamatumalu peqatigisaanik inooqatigiinnermi inuiaqatigiillu aningaasaqarnerini pisariaqartitat eqqarsaatigineqassapput. Tamanna pinngortitamik isiginnittaasitsinnut, pinngortitamik najukkatsinnik paarsilluarnissamik siunertaqarfigisatsinnut naapertuuttumik kikkut tamarmik pinngortitamik isumalluutaanillu atuisinnaanissamat atuinissamullu pisinnaatitaaffeqarnissaannut qulakkeeriffiusaaq, tamatumalu peqatigisaanik kinguaariit tulliuttut pisariaqartitaasa naammassineqarsinnaanissaannut qulakkeeriffiussalluni.

1. Uumassusillit sananeqaataasigut kingornuttakkat, uumassusileqatigiit pinngortitalu ataqtigiinnerisa pigiinnarneqarnissaat.
2. Isumalluutit piujuartitsisumik naapertuuttumillu atorneqarnissaanik qulakkeerinissaq.
3. Uumassusillit sananeqaataasigut kingornuttakkat isumalluutigalugit pissarsiassat naapertuuttumik agguarneqarnissaannik qulakkeerinissaq

2010-mi nunarsuarmi pinngortitamut uumassusillillu assigiinngissitaarnerinut periusissiaq, kiisalu 2020 nallertinnagu uumassusillit assigiinngissitaarnerini pinngortitalu ataqtigiinnerini kinguariarnerit unitsinniarlugit nunani tamalaani anguniakkat 20-t akuerineqarput. Naliliinerit takutippaat, ajoraluartumik 2020-p naanissaa sioqqullugu anguniakkanit amerlasuut anguneqarsinnaanngitsut, tamatumalu peqatigisaanik uumassusillit assigiinngissitaarnerini annaasat amerliartortut. Taamaattumik maanna FN-imi sinaakkutissanik, 2021-2030-mut atuuttussanik Isumaqtigiissummik suliaqartoqarpoq. Uumassusillit Assigiinngissitaarnerinut Isumaqtigiissummi anguniakkani nutaani nunarsuarmi anguniakkat, FN-imi 2030-p tungaanut piujuartitsisumik ineriartortitsinissamat aalajangersarneqareersut malinneqarnissaat itisilerneqarnissaallu naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma peqatigisaanik FN-imi "pinngortitaq inooqatigalugu" pillugu 2050-mut takorluukkat pingaarnerit suliarineqarput.

BÆREDYGTIGHEDS- BEGREBET

I denne strategi benytter vi bæredygtighedsbegrebet, som det blev defineret i FN's rapport "Vores fælles fremtid" fra 1987: "Bæredygtig udvikling er en udvikling, som opfylder de nuværende behov, uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare." I dette bæredygtighedsbegreb samtænkes miljømæssige, sociale og økonomiske aspekter

Det vil sige, at vi i forvaltningen af naturen skal sikre økologisk bæredygtighed, samtidig med at der tages hensyn til sociale og samfundsøkonomiske behov. Dette er i tråd med vores natursyn, hvor vi passer godt på vores natur, sikrer alle adgang til og ret til brug af naturen og dens ressourcer og samtidig sikrer, at fremtidige generationer har mulighed for at opfylde deres behov.

FN'S BIODIVERSITETSKONVENTION

Biodiversitetskonventionen blev vedtaget på verdensstopmødet i Rio i 1992 og er tiltrådt af næsten alle lande i verden. Konventionen har tre overordnede formål:

1. At bevare biodiversiteten på gen-, arts- og økosystemniveau.
2. At sikre bæredygtig og retfærdig udnyttelse af ressourcer.
3. At sikre en retfærdig udbyttedeling ved udnyttelsen af genetiske ressourcer.

I 2010 blev en global strategisk plan for natur og biodiversitet vedtaget samt 20 internationale mål for at standse tilbagegangen af biodiversiteten og dens økosystemer inden 2020. Evalueringer har vist, at mange af målene desværre ikke blev nået inden udgangen af 2020, samtidig med at tab af biodiversitet er accelereret. Derfor arbejder FN nu på en ny international rammeaftale for perioden 2021-2030. De nye mål under Biodiversitetskonventionen forventes at følge og uddybe de verdensmål, som FN allerede har sat for bæredygtig udvikling frem mod 2030. FN arbejder samtidig med en overordnet vision for 2050 om at "leve i harmoni med naturen".

UUMASSUSILLIT ASSIGIINNGISSITAARNERI SILALLU PISSUSIA

FN-ip pingortitaq pillugu oqallittarfiata aamma FN-ip silap pissusia pillugu oqallittarfiata nalunaarusiaanni angisuusuni pingasuusuni aalajangersarneqarpoq, silap pissusiata allannguutai nunarsuarmi uumassusillit assigiinngissitaarnerini annaasanut pingaarnertut pequtaasut. 2021-mi maajimi Issittumi Siunnersuisoqatigiinniit silap pissusiata allannguutai pillugit nalunaarusiaq saqqummiunneqarpoq, tassanilu takutinneqarpoq Issittup immikkoortua nunani tamalaani agguaqatigiissitanit pingasoriaammik kissarnerulersimasoq. Tamatuma peqatigisaanik pingortitap ataqatigiinneri ajoquserneqanngitsut, aaqqiissutisat pingortitamik tunngaveqartutut taaneqartut atorlugit, silap pissusiata allannguutaanut pakkersimaarutaassapput. Assersuutugalugu masarloqarfiit pigisagut pingortitamik tunngaveqarluni aaqqiissutaapput, CO₂-mik tigooqqaanermikkut silap pissusiata allannguutaanik pakkersimaarinneqataasut. Taamaattumik uumaffiit taamaattut silap pissusianik masarsoqarfinnilu uumassusillit assigiinngissitaarnerinik illersuinissamut immikkut pingaaruteqarput. Tamatuma saniatigut unammilligassat marluusut taakku ataqatigiinneri pillugit paasisimasaqarnermik nukittor-saanissaq, aammalu uumassusillit assigiinngissitaarnerinik silallu pissusiata allannguuteqarnissaanut illersuinerup ataatsimut aaqqiissutissanik amerlanerusunik pissarsivigineqarsinnaanerata paasisaqarfiginissaa pisariaqarpoq.

Silap pissusiata allannguutai inunnit pilersinneqartut Issittumi uumassusillit assigiinngissitaarnerinut ulorianartorsioertitsinerpaapput. Issittumi kissassuseq nunarsuarmi agguaqatigiissitinerup marloriaataanik annertuseriarpoq, taamatullu ineriartornerup annertusiartuinnarnissaa ilimanaateqarpoq (IPCC 2019). Silap pissusiata allannguutai inuunermi atugassarititaasunik allangortitsipput, taamaattumillu ullumikkut uumasooqatigiit siaruarsimassusiinut, pingortitap ataqatigiinneranut, pingortitami ingerlaartunut il.il.

ulorianartorsioertitsilersinnaallutik. Taamaattumik Issittumi Siunnersuisooqatigiinnit oqaatigineqartut malillugit silap pissusaanik allannguutinik annikillisaanissamut suliniutissanik pilertortumik atuutsitsilernissaa pisariaqartinneqarpoq.

Issinnerpaami – pingortitami avannarpassinnerpaamiittumi – pingortitap ataqatigiinnera ulorianartorsiornerpaavoq. Issinnerpaami uumasusileqatigiit silap pissusiani pissutsit allangorpata, kujasinnerusumi issaasannerusumi uumasutut, avannarparsinnaanngillat. Taamaakkaluartoq aamma Kalaallit Nunaanni pingortitap ataqatigiinneri allat silap pissusiata allannguutaan-nit sunnerneqarput. Taamaattumik nunani tamalaani suleqataa-nikkut silap pissusiata allannguutaanut akiuiniarluta, pingortitap nalinginnaasumik ingerlaarnissaa periarfissinniarlugu kiisalu isumalluutit pissarsivigisartakkatta piujuartitsisumik atorneqar-nissaat qulakkeerniarlugu pingortitami ataqatigiinnerit taakku illersorniarlugit immikkut ittumik tamaviaartariaqarpugut.

BIODIVERSITET OG KLIMA

Tre store rapporter fra 2019 fra FN's Naturpanel og FN's Klimapanel har fastslået, at klimaforandringer er en af de vigtigste årsager til tab af biodiversitet på verdensplan. I maj 2021 udkom en ny klimarapport fra Arktisk Råd, som viser, at den arktiske region nu er opvarmet 3 gange mere end det globale gennemsnit. Samtidig har intakte økosystemer potentiale til at være med til at afbøde klimaforandringer gennem såkaldte naturbaserede løsninger. Vores vådområder udgør et eksempel på naturbaserede løsninger, der er med til at afbøde konsekvenserne af klimaforandringerne ved at optage CO₂. Det er derfor en naturtype, som er særlig vigtig at beskytte for både klimaet og biodiversiteten, som er tilknyttet vådområderne.

Derudover er det nødvendigt at styrke forståelsen af sammenhængen mellem de to udfordringer og forstå, at beskyttelse af biodiversitet og klimaforandringer kan have flere fælles løsninger.

Menneskeskabte klimaforandringer udgør den største trussel mod biodiversiteten i Arktis. I Arktis er temperaturen steget mere end dobbelt så meget som det globale gennemsnit, og denne udvikling vil sandsynligvis accelerere (IPCC 2019). Klimaforandringer ændrer livsbetingelserne og kan derfor påvirke arters udbredelse, økosystemer, interaktioner mm. De kan også føre nye arter med sig, der kan udgøre en trussel mod de arter, der er her i dag. Ifølge Arktisk Råd er der derfor et akut behov for at implementere tiltag for at reducere den globale opvarmning.

Det højarktiske økosystem – naturen længst mod nord – er særlig udsat. Modsat sydlige arter kan højarktiske arter ikke flytte længere nordpå, når de klimatiske forhold ændrer sig. Andre økosystemer i Grønland påvirkes dog også af klimaforandringer. Vi skal derfor gøre en ekstra indsats for at beskytte disse økosystemer gennem internationalt samarbejde om at modvirke klimaforandringer, give mulighed for naturlige dynamikker og samtidig sikre en bæredygtig udnyttelse af de ressourcer, vi høster.

PINNGORTITAP ATAQATIGIINNERA AAMMA UUMAFFIIT SUUPPAT?

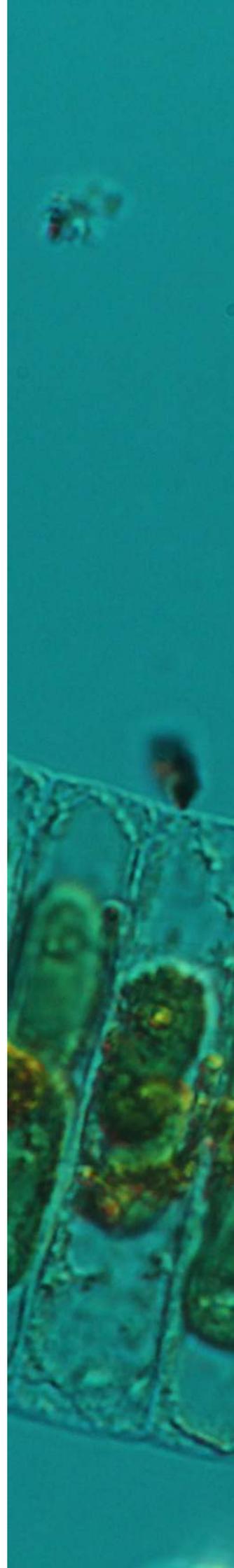
Pinngortitap ataqatigiinnera pinngortitami sumiiffimmiittarpoq killilimmi, tassanilu uumassusillit avatangiisaallu immikkut sunneeqatigiittarput – pinngortitami ingerlaarnerit. Pinngortitap ataqatigiinneranut nassuiaatinut uumassusillit taakkulu avatangiisaanni atugassarititaasut apeqqutaasarput.

Pinngortitap ataqatigiinnera tunngavissat assigiinngitsut atorlugit nassuiarneqarsinnaapput killilerneqarsinnaallutillu. Nunarsuaq tamakkerluni pinngortitap ataqatigiiffiatut angisoorsuartut isigineqarsinnaavoq, kisiannili aamma pinngortitap ataqatigiinnera immami, sinerissami nunamilu sumiiffinnut annertunerusunut annikinnerusunulluunniit killilerneqarsinnaavoq. Assersuutigalugu Tunumi, Qeqertarsuup Tunuani kangerloqarfiulluunniit killilikkap ilaani.

Uumasut annerpaalluunniit tappiorannartunik pinngitsuuisinnaasangillat. Assersuutigalugu immami tappiorannartut (quajaatit mikisuaqqat kinguillu) aalisakkanit mikisunit nerisarineqarput, taakkulu aalisakkanit annerusunut nerisarineqarput, puisinit nerineqartarlutik aammalu puisit nannunit nerineqartarlutik.

Uumassusileqatigiit uumanissamut atugassarititaasunut assigiinngitsunut, taakkunanilu pissutsit ukioq kaajallallugu imaluunniit ukiup qanorluunniit ilineranut, naleqqussarsimapput. Tamatuma kingunerisaanik sumiiffiit assigiinngitsut uumasooqatigiinnik aalajangersimasunik uumasulittut taaguuteqarsinnaapput.

Taakku ataatsimoorlutik uumasooqatigiinnut ataasiakkaanut pingaaruteqarnerit peqqutigalugu uumaffinnut pinngortitallu ataqatigiiffiit annertunerusunut, uumasooqarluarnissamut naasoqarluarnissamullu kiisalu ineriartornissamut tunngaviusinnaallutik.

HVAD ER ET ØKOSYSTEM OG EN NATURTYPE?

Et økosystem er et afgrænset område i naturen, hvor der sker et samspil mellem levende organismer og deres omgivende miljø – naturlige dynamikker. Definitionen af en økosystemtype afhænger af sammensætningen af levende organismer og områdets fysiske betingelser.

Man kan definere og afgrænse økosystemer på forskellig skala. Jorden kan betragtes som et stort økosystem, men et økosystem kan også afgrænses til større eller mindre hav-, kyst- og landområder. Det kan f.eks. være havet og kystzonen ud for Østgrønland, Disko Bugt eller en afgrænset del af et fjordsystem.

Selv de største arter afhænger af bittesmå organismer. Planktonorganismer (mikroskopiske alger og vandløpper) er f.eks. føde for småfisk, som spises af store fisk, som spises af sæler, som spises af isbjørne.

Arterne er tilpasset forskellige livsbetingelser og forekommer der, hvor forholdene er ideelle for dem hele året eller i sæsoner. Det betyder, at forskellige områder kan være karakteriseret ved forekomsten af bestemte arter. Det kalder vi forskellige naturtyper.

Tilsammen kan de vigtige områder for enkelte arter altså udgøre større sammenhængende naturtyper og økosystemer, der understøtter et rigt dyre- og planteliv samt naturlig udvikling

KALAALLIT NUNAANNI UUMASSUSILLIT ASSIGIINNGISSITAARNERINIK ILLERSUINEQ

Anguniagaq 1: Uumassusillit assigiinngissitaarneri inatsisit attuumassutillit piujuartitsisumillu ingerlatsineq aqcutigalugit illersorneqassapput

Uumassusillit assigiinngissitaarneri isumalluutillu uumassusillit avatangiisit peqqissuunissaannut, inuit atugarisaarnissaannut inuiaqatigiinnilu aningaasaqarnermut pingaaruteqarput. Taamaattumik naapertuutissaq nammineerluta inuiaqatigiillu maanna siunissamilu isumalluutiniq annertunerpaamik iluaquteqarsinnaasunngorluta aqutsinissarput.

Naalackersuisut sammisanut, pinngortitamut sunniteqarnerluttunut maleruagassiuussinikkut, aammalu sumiiffinni uumassusillit assigiinngissitaarnerinut nalilinni piujuartitsisumik ingerlatsinikkut Kalaallit Nunaanni uumassusillit assigiinngissitaarnerinik illersuinissaq sulissutigaat. Sulinermi Uumassusillit Assigiinngissitaarnerinut Isumaqatigiisummi nunarsuarmi anguniagassatut saqqummiussat tunngavigineqarput. Tamatumani pingaartumik sumiiffiit maanna imaluunniit siunissami qanittumi uumassusillit assigiinngissitaarnerinut annertuumik sunnerneqartussatut naatsorsuutigineqarsinnaasut pineqarput.

Kalaallit Nunaanni sumiiffiit uumassusillit assigiinngissitaarnerinut immikkut pingaarutillit nalunaarsorsimavagut, aammalu isumalluutit atukkagut pillugit ilisimasaniq akuttunngitsumik katersuisarpugut. Kisiannili suli paasiniartariaqarparput pinngortitami pinngortitap ataqatigiinnerinik qanoq iliorluta pitsaernerpaamik illersuisinnaanerluta, tamatumalu peqatigisaanik qanoq iliorluta pinngortitami isumalluutiniq annertunerpaamik iluaquteqarsinnaanerluta, soorlu nerisat, inuussutissalerinermik inuussutissarsiteqarneq, takornariaqarneq, timikkut tarnikkullu peqqissuseq, kulturi kinaassuserlu il.il. eqqarsaatigalugit.

Uumassusillit assigiinngissitaarnerini immikkut ittumik paarilluagassaqarpugut?

Kalaallit Nunaanni uumasooqatigiinnik, Issittoq tamakkerlugu siammarsimasunik uumasooqarpoq, kisiannili aamma uuma-

sooqatigiinnik, taamaallaat Kalaallit Nunaanni uumasunik peqarpoq. Taakku uumassusileqatigiittut endemisk-isut taaneqartarput (assersuutigalugu Kalaallit Nunaata qeerlutuuu aamma Kalaallit Nunaata nerlera tamarmik uumasooqatigiit immikkoortuullutik endemiskiuqput). Aamma uumasooqatigeqarpoq nunarsuarmi amerlanersaat Kalaallit Nunaanni uumasunik peqarpoq. Taakku nunatsinni uumasooqatigiittut akisussaaffeqarfigisatsit taaneqartarput. Taamaattumik Naalackersuisut nalunaarusiyanik suliaqartitsipput, sumiiffiit uumassusillit assigiinngissitaarfiusunik immikkorluinnaq ittunik asseqanngitsunilluunniit najorneqartut, suussusersiniarlugit. Sumiiffiit taakku ilaatigut uumasooqatigiinnik amerlasuunik peqarput imaluunniit uumasunik uumaffinnilluunniit immikkut ittumik illersortarialinnik peqarlutik. Uumasooqatigiit ataasiakkaat killiffii, siaruarsimassusii aammalu angalaarfisa attaveqatigiinneri pillugit ilisimasat tunngavigalugit, Kalaallit Nunaanni Pinngoritalleriffimmi aamma Aarhus Universitetimi ilisimatusartut sumiiffinnik 39-nik, Kalaallit Nunaanni uumassusillit assigiinngissitaarnerinut tamarmiusunut immikkut pingaarutilinnik nassaarsimapput.

Naalackersuisut Kalaallit Nunaanni uumasooqatigiinnut ulorianartorsiortunut allattuiffimmik – nungutaanissamut ulorianartorsiortunut allattuiffimmik taaneqartumik – suliaqartitsimapput. Kalaallit Nunaat nunanut tamalaanut isumaqatigiissutit aqcutigalugit uumasooqatigiinnut taakkununga illersuinissamut immikkut pisussaaffeqarpoq. Taakku ilaat sumiiffinni ikittuinnarniit arput amerlassutsimikkulluunniit appasillutik, taamaattumillu pinngortitami suliaqarnitsinnit aammalu silap pissusiata allannguutaannit immikkut sunnertiasuullutik. Tamatuma saniatigut uumaffiit, imminermi asseqanngitsut, taamaattumillu immikkut ittumik illersorneqarnissamik pisariaqartitsiviusut nassaas-sapput. Tassani sikumi ammalatatassersuutigineqarsinnaapput.

BESKYTTELSE AF GRØNLANDS BIODIVERSITET

Målsætning 1: Biodiversiteten skal beskyttes gennem relevant lovgivning og bæredygtig forvaltning

Biodiversiteten og de levende ressourcer er vigtige for et sundt miljø, menneskers trivsel og samfundsøkonomien. Det er derfor hensigtsmæssigt at forvalte dem på en måde, så vi selv og samfundet får mest mulig gavn af disse ressourcer nu og i fremtiden.

Naalakkersuisut vil arbejde for at beskytte Grønlands biodiversitet gennem regulering af aktiviteter, der påvirker naturen negativt, og gennem en bæredygtig forvaltning af områder med væsentlige biodiversitetsværdier. Arbejdet vil tage afsæt i de kommende globale mål under Biodiversitetskonventionen. Det gælder særligt for de områder, hvor der er, eller i nær fremtid kan forventes, væsentlige påvirkninger af biodiversiteten.

I Grønland har vi kortlagt, hvor der findes særligt vigtige områder for biodiversiteten, og vi indsamler regelmæssigt viden om de ressourcer, vi udnytter. Der er dog stadig et behov for at finde ud af, hvordan vi bedst beskytter naturlige økosystemer og de mest sårbare arter og naturtyper samtidig med, at vi får størst mulig gavn af naturens ressourcer, f.eks. som kost, fødevarerhverv, turisme, fysisk og psykisk sundhed, kultur og identitet mm.

Er der noget biodiversitet, vi skal passe særlig godt på?

I Grønland lever arter, som er udbredte i hele Arktis, men også arter, som kun findes i Grønland. De kaldes endemiske arter (eksempelvis er Grønlandsk gråand og den grønlandske bestand af blisgås begge endemiske underarter). Der findes også arter, hvor en stor del af verdens bestand forekommer i Grønland. De kaldes nationale ansvarsarter. Derfor har Naalakkersuisut fået udarbejdet rapporter, der identificerer områder med særlig meget eller unik biodiversitet. Det er blandt andet områder, som har mange arter eller særligt beskyttelseskrævende arter eller naturtyper. Ud fra viden om de enkelte arters status, udbredelse og netværk af vandringsmønstre har forskere fra Grønlands Naturinstitut og Aarhus Universitet identificeret 39 områder, som er særligt vigtige for Grønlands samlede biodiversitet.

Naalakkersuisut har fået udarbejdet en liste over truede arter i Grønland – en såkaldt rødliste. Grønland er særligt forpligtiget til at beskytte disse arter. Nogle findes kun ganske få steder eller i lave antal og kan derfor være særligt sårbare over for vores aktiviteter i naturen og ændringer i klimaet. Derudover findes der naturtyper, som i sig selv er unikke og derfor kræver en særlig beskyttelse. Et eksempel er de såkaldte polynyer – åbenvandsområder.

PINNGORTITAP ATAQATIGIINNERINIK TUNNGAVEQARLUNI AQUTSINEQ

Kalaallit Nunaanni uumassusillit assigiinngissitaarneri silap pissusiata allannguutaanit ulorianartorsiortinneqarput, kisiannili aamma pinngortitamut suliagut uumasooqatigiinnut pinngortitallu ataqatigiinnerinut sunniuteqarsinnaapput.

Suliaqarnermi uumasooqatigiit ataatsit imaluunniit pinngortitami suussutsit qanoq annertutigisumik sunnerneqarnissaannut suliassarpiaq, suliat qanoq akulikitsigineri imaluunniit akornusersuinerup qa-noq annertutiginera, kiisalu sumiiffimmi akornusersuinerit arlaqartut apeqqutaasussaapput.

Taamaattumik sumiiffinni ataqatigiinnik annertunerusuni ingerlatsisoqassatillugu allaffissornikkut immikkoortortaqarfiit akimorlugit suleqatigiinnermik pilersitsisoqartassaaq, aammalu nunap immikkoortuani najukkamilu oqartussaasut, suliffissuaqarneq, suliniaqatigiiffiit, najukkami innuttaasut sullissisullu attuumassutillit allat akuutinneqassapput.

Sumiiffimmi aalajangersimasumi pinngortitaq pillugu ilisimasat, aammalu sumiiffimmi suliassatut maanna siunissamilu kissaatigisagut aallaavigalugit ingerlatsinissamut pilersaarusiortoqassaaq.

Najukkamiittunik aammalu ingerlatsiviit akimorlugit akuutitsinermi allannguutit misigisartakkagut aammalu pisariaqartitagut malillugit atuinermik illersuinermillu naleqqussaannissamut periarfissaqartitsisoqassaaq.

Tamatumani allannguutit suliatsinnik imaluunniit silap pissusiata allannguutaanik peqquteqaraluarpataluunniit.

ØKOSYSTEMBASERET FORVALTNING

Biodiversiteten i Grønland er under pres fra klimaforandringer, men også de aktiviteter, vi har i naturen, kan påvirke arter og økosystemer negativt.

Hvor meget en aktivitet påvirker en art eller en naturtype afhænger af selve aktiviteten, hvor ofte eller hvor stor påvirkningen er, samt om der er flere typer af påvirkninger i området.

Når man forvalter større sammenhængende områder, er man derfor nødt til at se på naturværdierne i relation til alle de påvirkninger, der er fra os selv og klimaet. Det kaldes økosystembaseret forvaltning.

I en økosystembaseret forvaltning etableres et samarbejde på tværs af administrative sektorer og med involvering af regionale og lokale myndigheder, industri, organisationer, lokalbefolkning og andre relevante aktører. Der udarbejdes en forvaltningsplan med udgangspunkt i viden om det konkrete områdes natur og vores nuværende og fremtidige ønsker til aktiviteter i området.

Inddragelse lokalt og på tværs af forvaltningen giver mulighed for at kunne tilpasse udnyttelse og beskyttelse i takt med de ændringer, vi oplever, og de behov, vi har.

Det gælder uanset, om ændringerne er forårsaget af vores aktiviteter eller af klimaforandringer.

Naalackersuisut anguniagassat immikkoortuinik ukuninnga suliaqarniarput:

Anguniakkat immikkoortuat 1:

2030-mi piujuartitsisumik ingerlatsinermi ataqatigiissunik, nunami, sinerissamut qanittumi imartanilu pinngortitap ataqatigiinnerinut immikkut pingaarutilinnik, anguniagassanik sinaakkutissanillu, Kalaallit Nunaanni inatsisini imaluunniit nunani tamalaani isumaqatigiissutini allassimasunik, naammassinniffiusunik pilersitsisimasaaq.

Anguniakkat immikkoortuat 2:

2030-mi uumasooqatigiinnik asseqanngitsunik, qaqtigoortunik ulorianartorsiortunillu piujuartitsinissami killiffik patajaatsuusaaq, imaluunniit uumasooqatigiit silap pissusianut periarfissat ilusiliat ataanni aniguisinnaanissamut periarfissat eqqarsaatigalugit pitsanngorsimassalluni.

Anguniakkat immikkoortuat 3:

2030 nallertinnagu uumasooqatigiit takornartat ajornartorsiutaaq takkuttarneri siaruartarnerilu nunani tamalaani suleqatigiinnerit, aammalu uumasooqatigiit takornartat Kalaallit Nunaanni siaruarnissaannut killilersuinerit aqqutigalugit killilerneqarsimasapput.

Anguniakkat immikkoortuat 4:

2030 nallertinnagu sumiiffinni, uumassusillit assigiinngissitaarnerinut inunnullu immikkut pingaarutilinni, kiisalu pisuussutsinik uumassusilinnik ingerlatsivinni pinngortitap ataqatigiinnera tunngavigalugu aqutsinissamut tunngavissanik pilersitsisoqarsimassaaq.

Anguniakkat immikkoortuat 5:

2030 nallertinnagu uumassusillit assigiinngissitaarnerisa eqqarsaatigineqarnerat immikkoortunut attuumassutilinnut inatsisinut kommunillu pilersaarusiorderinut ilanngunneqarsimassaaq, pinngortitamut avatangiisinullu sunniutit, inunnit pilersinneqartut, sunniutiginerlutaannik sapinngisamik killiliinarluni.

Naalakkersuisut vil arbejde for følgende delmål:

Delmål 1:

I 2030 har vi etableret et bæredygtigt forvaltet netværk af særligt vigtige terrestriske, kystnære og marine økosystemer, der opfylder målsætninger og rammer angivet i Grønlands lovgivning eller internationale aftaler.

Delmål 2:

I 2030 er bevaringsstatus for unikke, sjældne og truede arter stabil eller forbedret i det omfang, dette er muligt i forhold til arternes overlevelse under nye klimascenarier.

Delmål 3:

Inden 2030 er introduktion og spredning af problematiske invasive arter begrænset gennem internationalt samarbejde og begrænsning af invasive arters spredning i Grønland.

Delmål 4:

Inden 2030 er principper for økosystembaseret forvaltning implementeret i særligt vigtige områder for biodiversitet og mennesker samt i forvaltningen af de levende ressourcer.

Delmål 5:

Inden 2030 er biodiversitetshensyn integreret i relevante sektors lovgivning og i kommunernes planlægning for herved at adressere og så vidt muligt begrænse de negative effekter af menneskeskabte påvirkninger af natur og miljø.

NUNGUTAANISSAMUT ULORIANARTORSIORTUT ALLATTORSIMAFFIAT

Kalaallit Nunaanni uumassusillit, nungutaanissamut ulorianartorsiortut allattorsimaffiat nunani tamalaani pinngortitamik illersuinissaq pillugu aqutsiviup IUCN-ip malittarisassai malillugit suliaapput.

NUNGUTAANISSAMUT ULORIANARTORSIORTUT ALLATTORSIMAFFIAT IMATUT IMMIKKOORTORTALERSUGAAVOQ:

Nungutaasut, Tammartut, Annertuumik ulorianartorsiortut, Akunnattumik ulorianartorsiortut, Sunnertiasut, Ulorianartorsiungajalersut aamma Ulorianartorsiunngitsut.

Matuma kinguliani Kalaallit Nunaanni uumassusilinnut, nungutaanissamut ulorianartorsiortunut assersuutit marluk saqqummiunneqarput:

APPALIARSUIT

Siaruarsimassuseq: Qaanaap aamma Ittoqqortoormiit eqqaanni sineriak sinerlugu ineqarfiit angisuut.

Aappariit millionerpaalunnet kisinneqarput

Killiffik:

Uumasooqatigiit nunatsinni uumasooqatigiittut akisussaaffeqarfigisat, nunarsuarmi uumasooqatigiit 80 %-ii Kalaallit Nunaanni erniortarput.

Kalaallit Nunaanni uumasooqatigiit pillugit aqutsineq uumasooqatigiit toqqissisimanissaannut annertuumik pingaaruteqarpoq. Kalaallit Nunaanni uumassusillit nungutaanissamut ulorianartorsiortut allattorsimaffianni naliliineq Ulorianartorsiunngitsut atorineqarpoq.

Aqutsineq: Ullumikkut aallaaniarnissamut uppersaammik atuuttumik peqaraanni, Qaanaap aamma Ittoqqortoormiit eqqaanni ineqarfinni angisuuni piniarnissaq mannessarnissarlu killilersugaanngillat.

ARFIVIIT

Siaruarsimassuseq: Kalaallit Nunaata avannaata kitaani aamma Tunup avannaata kitaani ingerlaartunik sikulinni. Uumasooqatigiit niuernermik tunngaveqarluni arfanniarneq peqqutigalugu nungutaangajassimallutik, ukiuni qulikkaani kingullerni takussaanerulersimapput.

Killiffik: Kalaallit Nunaata kitaata avannaani uumasooqatiginnik naliliinermi Ulorianartorsiungajalersut aamma Tunup avannaani naliliinermi Sunnertiasut atorineqarput.

Aqutsineq: Arfivik 1948-mili eqqissisimatitaalerpoq. 2008-mi nunani tamalaani arfanniarnermut ataatsimiititaliarsuup (IWC) siunnersuina tunngavigalugu Kalaallit Nunaata kitaani killilimmik piniarnissamik ammaassisoqarpoq.

RØDLISTEN

Den grønlandske rødliste er udarbejdet efter den internationale naturbeskyttelsesorganisation (International Union for Conservation of Nature - IUCN) retningslinjer.

RØDLISTEN OMFATTER FØLGENDE KATEGORIER:

Uddød, Forsvundet, Kritisk truet, Moderat truet, Sårbar, Næsten truet og Ikke truet.

Nedenfor er to eksempler fra den grønlandske rødliste:

SØKONGE

Udbredelse: Store kolonier langs kysterne i Qaanaaq- og Ittoqqortoormiit-områderne. Tæller adskillige millioner par.

Status: National ansvarsart, 80 % af verdens bestand yngler i Grønland. Forvaltningen af arten i Grønland har væsentlig betydning for artens trivsel. Vurderes Ikke truet på Grønlands Rødliste.

Forvaltning: Der er fri fangst og ægindsamling i de store kolonier i Qaanaaq- og Ittoqqortoormiit-områderne, forudsat man har et gyldigt jagtbevis.

GRØNLANDSHVAL

Udbredelse: Nordvest- og Nordøstgrønland i farvande med drivis. Er blevet meget hyppigere igennem de senere årtier, efter at bestandene var tæt på udryddelse på grund af kommerciel hvalfangst.

Status: Bestanden i Nordvestgrønland vurderet som Næsten truet og bestanden i Nordøstgrønland som Sårbar på Grønlands Rødliste.

Forvaltning: Grønlandshvalen har været fredet siden 1948. I 2008 blev der åbnet for en begrænset fangst i Vestgrønland baseret på rådgivning fra den internationale hvalfangstkommission (IWC).

SIKUMI AMMALATAT

Kalaallit Nunaanni uumaffiit immikkut ittut ilaat tassaapput sikumi ammalatat (polynia).

Taakku immap sikuani ukioq kaajallallugu ammasuusarput (imaluunniit siamma-sissunik sikoqartarlutik), imaluunniit upernalernerani eqqaminniittuniit sikuiaarnerusartut. Qaanaap aamma Ellesmere Ø-p Canadamiittup akornanni Pikialasorsuarmi, aamma Tunup avannaarsuata Ittoqqortoormiillu anigguata akornanni imartat sikumi ammalatanut angisuunut assersuutigineqarsinnaapput.

Sikumi ammalatat uumassusillit assigiinngissitaarnerinut pingaaruteqartorujussuupput.

Sikuunnginnerata imaani miluumasut tamaani anersaartorsinnaajuaannarput.

Aamma uumasooqatigiit taakku uumasooqatigiillu allat ukiuunerani, immap sikumasussaagaluarnerani neriniarsinnaanerata ajornarunnaarsinneqartarpoq.

Immami uumassusillit (immap naasuisa) pinngorartarneri aamma sumiiffinnit sikuusuniit siusinnerusukkut aallartittarpoq, tamannalu timmissat imaanilu uumasut miluumasut amerlaneranut tunngaviliisarpoq.

Silap pissusiata allannguutai, aammalu sikuusarnerata immallu sarfaasa allannguutigisinnaasai sikumi ammalatanut ulorianartorsiortitsisinnaapput.

Sikumi ammalatani piniagassat naatsorsoruminartuuneri Kalaallit Nunaanni Canadamilu innuttaasunut pingaaruteqartorujussuusarput, aammalu Pikialasorusaq inuiaqatigiit assigiinngitsut, Canadamiit ikaartartut ikaartarfiattut atuussimavoq.

Ullumikkut siku ammalatani piniagassatigut tunngaviusut ukiuunerani Qaanaami Ittoqqortoormiinilu innuttaasunut immikkut pingaaruteqarput.

POLYNIER

Et eksempel på en særlig naturtype i Grønlands havområde er de såkaldte polynier.

Det er områder i havisen, hvor der er åbent vand hele året, eller områder med åbent vand tidligere om foråret end i de omkringliggende farvande.

Pikialasorsuaq mellem Qaanaaq og Ellesmere Ø i Canada, Nordøstvandet ud for det nordligste Østgrønland og munden af Scoresby Sund er eksempler på store polynier.

Polynierne har stor betydning for biodiversiteten.

Det åbne vand gør det muligt for marine pattedyr at nå overfladen og trække vejret.

Det gør det også muligt for disse og andre arter at søge føde i havet om vinteren, hvor havet ellers er dækket af is. Algeproduktionen begynder også tidligere end i isdækkede områder, hvilket danner grundlag for store forekomster af både fugle og havpattedyr.

Klimaforandringer og eventuelle ændringer i isdække og havstrømme udgør en potentiel trussel mod polynier. Fangstdyrenes forudsigelige forekomst i polynier har stor betydning for befolkningen i Grønland og Canada, og Pikialasorsuaq har fungeret som brohoved for de forskellige folkeslag, der er indvandret fra Canada.

I dag er fangstgrundlaget fra polynier særlig vigtig for befolkningen i Qaanaaq og Ittoqqortoormiit.

PINNGORTITAMUT, INNUTTAASUNUT INUIAQATIGIINNULLU ILUAQUTAASUMIK PIUJUARTITSISUMIK ATUINEQ

Anguniagaq 2: Pisuussutsit uumassusillit piujuartitsisumik atorneqassapput

Kalaallit Nunaanni pinngortitaq inuuffiguarsimavarput inuussutigisimallugulu. Najugaqarfinit imminnut pilersortunit mikisunnguaniit inuiaqatigiinnut nutaaliaasunut, ullumikkut inuuffigisatsinnut, pinngortitamik atuineramik ingerlatitseqqiffiusumut aammalu pitsaasumik inuussutissarsiutigalugu isumalluutininik uumassusilininik atuiffigisatsinnut. Isumalluutininik uumassusilininik atuineq kalaallit aningaasaqarneranni pingaarutillit ilaattut inissisimavoq, taamaattumillu kalaallit inuiaqatigiit piujuartitsisumik ineriartortisinissaannut piujuartitsisumik atuinissaq toqqammavissat ilagaat.

Naalakkersuisut Kalaallit Nunaanni nalilinnik pilersitsisarnermik annertusititsinissaq sulussutiginiarpaat, taamaalilluta inuiaqatigiittut uumassusillit assigiinngissitaarneri pisuussutillu uumassusillit annertunerpaamik iluaqutigisinnaalissagatsigit. Pinngortitamik atuinitsinni pinngortitamik naapertuuttumik atuineq aammalu Kalaallit Nunaanni periarfissaqarfiusuni tunisassiassanik piareersaasarnerep annertusineqarnera aqqutigalugit, kalaallit aningaasaqarnermut suliniutaanni inuussutissarsiutit qitiusut (soorlu aalisarneq, piniarneq takornariaqarnerlu) tapersorsorneqassapput. X .Naalakkersuisut aamma immiut pilersornerup annertusineqarnissaa anguniagaraat. Piujuartitsisumik atuineq suliamut tassunga tapertaassaaq.

Aalisariaatsit piniariaatsillu pitsaannerusut siammarterneqarnerisa aammalu innuttaasut ukiup 2000-ip tungaanut amerlingaatsiarnerisa peqatigisaanik uumasooqatigiit atukkavut artukernejariartuinnarsimapput. Tamanna ilaatigut aalisarnermut

piniarnermullu maleruagassanik arlalinnik pilersitsinermik kinguneqarsimavoq.

Pinngortitap ataqatigiinneranik uumasooqatigiillu sumiissusiinik amerlassusiinillu allanngortoqarneranik ilisimasat piujuartitsisumik ingerlatsinissamut pingaaruteqarput, taamaalilluta inuiaqatigiittut pisuussutit uumassusillit annertunerpaamik iluaqutigisinnaassagatsigit. Ilisimatusartut misissuinerinit, najukani takusanit pinngortitamillu atuinitsinni pinngortitaq pillugu ilisimasagut pinngortitami ingerlatsinissamut pingaaruteqarput. Atuinitta allannguutininut pisartunut, kiisalu uumasooqatigiinnik assigiinngitsunik ingerlatsinermi anguniakkanut naleqqussaansarpur qulakkiissavaa.

Nunarsuarmi inuussutissalerinermi suliniaqatigiiffik (FAO) mallillugu, nunarsuarmi aningaasaqarnerup 40%-iani pinngortitap ataqatigiinneri isumalluutillu pinngortitamit pissarsiarisartakkaq toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit tunngavigineqarput. Kalaallit Nunaanni uumassusillit assigiinngissitaarneri, pinngortitaq pisuussutsillu uumassusillit inuussutissarsiutininut qitiusunut, soorlu aalisarnermut, piniarnermut takornariaqarnermullu pingaaruteqarput. 2019-imi aalisarnerinnaq avammut tunisaqarnerup tamarmiusup nalingata 90%-ia sinnerlugu isertitsissutaavoq, aammalu Kalaallit Nunaanni IST-p tamarmiusup 25-26%-ia aalisarnermik inuussutissarsiornermi pissarsiarineqarpoq.

BÆREDYGTIG UDNYTTELSE TIL GAVN FOR NATUR, BEFOLKNING OG SAMFUND

Målsætning 2: De levende ressourcer skal udnyttes bæredygtigt

I Grønland har vi altid levet i og af naturen. Fra små selvforsynende bosteder til det moderne samfund, vi har i dag, med en fortsat traditionel brug af naturen og en effektiv erhvervsmæssig udnyttelse af de levende ressourcer. Udnyttelsen af de levende ressourcer er en af hjørnesteenene i den grønlandske økonomi, og derfor er en bæredygtig udnyttelse fundamentet i en bæredygtig udvikling af det grønlandske samfund.

Naalakkersuisut vil arbejde for øget værdiskabelse i Grønland, så vi som samfund får størst mulig gavn af biodiversiteten og de levende ressourcer. Vores brug af naturen skal understøtte centrale erhverv i den grønlandske økonomiske strategi (f.eks. fiskeri, fangst og turisme), gennem en hensigtsmæssig brug af naturen og øget produktforarbejdning i Grønland, hvor dette er muligt. Fundamentet er en bæredygtig forvaltning. Naalakkersuisut har også som mål at øge graden af selvforsyning. En bæredygtig udnyttelse vil understøtte dette arbejde.

I takt med udbredelsen af mere effektive fiskeri- og fangstmetoder og en befolkning, der er vokset betydeligt op gennem det 20. århundrede, er der kommet et øget pres på de arter, vi

udnytter. Det har blandt andet ført til en række reguleringer på fiskeri- og fangstområdet.

Viden om økosystemer og ændringer i arters forekomst og antal er vigtig for at sikre en bæredygtig forvaltning, så vi som samfund kan få mest mulig gavn af vores levende ressourcer. Den viden, vi har om naturen fra videnskabelige undersøgelser, lokale observationer og vores brug af naturen, er essentiel for naturforvaltningen. Den skal sikre, at vi tilpasser vores udnyttelse til de ændringer, der sker, samt til de forvaltningsmålsætninger, der er for de forskellige arter.

Ifølge verdens fødevarerorganisation (FAO) er 40 % af verdens økonomi baseret på direkte eller indirekte adgang til sunde økosystemer og de ressourcer, vi får fra naturen. I Grønland er biodiversiteten, naturen og de levende ressourcer essentielle for centrale erhverv som fiskeri, fangst og turisme. Fiskeri alene står i 2019 for mere end 90 % af den samlede eksportværdi, og 25-26 % af Grønlands samlede BNP kommer fra fiskerierhvervet.

Naalackersuisut anguniagassat immikkoortuinik ukuninnga suliaqarniarput:

Anguniakkat immikkoortuat 1:

2030-mi mianersornissamut tunngavissat aamma silap pissusiata allannguutai eqqarsaatigalugit uumasooqatigiit pinngortitamilu sumiiffiit atorneqartut piujuartitsisumik ingerlanneqassapput.

Anguniakkat immikkoortuat 2:

2030-mi uumasooqatigiit piniagassallu, nunanut allanut ataatsimoorunneqartuttunngavissat, nunat akunnerminni niueqatigiinnissaannut aammalu nunap immikkoortuini nunanilu tamaalaani oqalliffinni isumaqatigiissutigineqartut malillugit, piujuartitsisumik ingerlanneqassapput.

Anguniakkat immikkoortuat 3:

2030-mi pisuussutininik uumassusilinnik atuinermi pinngortitamut avatangiisinullu sunniutiginerlutaasut atortunik teknikinillu pitsaanerusunik atuinikkut annikillisinneqarsimassapput.

Anguniakkat immikkoortuat 4:

Pinngoqqaatinik isumalluutininik niuernerminik siunertaqarluni atuiq isumaqatigiissutitigut tunngavissat naapertuuttut aqqutigalugit inuiaqatigiinnut kalaallinut iluaqutissanngortinneqassaaq. Tamatuma peqatigisaanik naatitani uumasuutinilu Uumassusillit sananeqaataasigut kingornuttakkat assigiinngiiaartut, Uumassusillit sananeqaataasigut kingornuttakkat Kalaallit Nunaannut pissutsinut naleqqussakkat aqqutigalugit qulakkearniarneqassapput.

Naalakkersuisut vil arbejde for følgende delmål:

Delmål 1:

I 2030 er alle udnyttede bestande og naturområder forvaltet bæredygtigt, under hensyntagen til forsigtighedsprincippet og effekter af klimaforandringer.

Delmål 2:

I 2030 er arter og bestande, der deles med andre lande, forvaltet bæredygtigt efter principper indgået i relevante bilaterale, regionale og internationale fora.

Delmål 3:

I 2030 er de negative påvirkninger af natur og miljø i udnyttelsen af de levende ressourcer minimeret gennem brug af bedre udstyr og teknikker.

Delmål 4:

Udnyttelsen af genetiske ressourcer til kommercielle formål skal komme det grønlandske samfund til gode gennem et retfærdigt aftalegrundlag. Samtidig skal den genetiske variation i afgrøder og husdyr søges bevaret for at sikre gener, der er tilpasset grønlandske forhold.

NUNANI TAMALAANI PIUJUARTITSISUMIK AALISARNISSAMUT AKUERSISSUTINIK TUNNIUSSISARNEQ – MSC-MUT AKUERSISSUTIT

Aalisarneq avammut tunisaqartarnermik inuussutissarsiuteqarnitsinni pingaarner-saavoq.

Nunarsuarmi atuisut aalisakkanik, piujuartitsisumik aalisarnermi pisanik piumasa-qartarnerat annertusiartorpoq.

Naalakkersuisut aalisarnermi sullissisut arlallit suleqatigaat, taakkununga ilaatigut Sustainable Fisheries Greenland ilaalluni.

Suliniaqatigiiffiup taassuma aalisarnitsinni MSC-mut aqqissuussinermi tunnga-vissat aamma piujuartitsisumik atuinnissamut piumasaqaatit malinneqarnissaat sulissutigaa.

MSC (Marine Stewardship Council) nunani tamalaani suliniaqatigiiffiuvoq attuumassuteqanngitsoq, immami pisuussutinik atuinermi kinguaassatsinnullu piujuartitsinissami akisussaassu-silimmik atuinissap siuarsarneqarnissaanik siunertaqartoq. Aalisagaqatigiit immikkoortut

uku tunngavigalugit naliliiffigineqartarput:

1. Aalisagaqatigiit qanoq issusii:

Aalisakkat patajaatsumik amerlassuseqaannarnissamut naammannersut misissuiffigineqartarpoq.

2. Aalisarnerup immami avatangiisinut sunniutai:

Aalisarneq immami avatangiisinut sunik sunniuteqar-nersoq, soorlu immap naqqanik aseruisarnersoq imaluunniit saniatigut pisisuukkat amerlanersut naliliiffigineqartarpoq.

3. Aalisarnermik nakkutilliineq:

Aalisarnermi maleruagassat suleriaatsillu atuuttut naliliiffigineqartarput, aammalu taakku qanoq iliorluni atuutsinneqarnersut misissuiffigineqartarpoq.

**2020-mi upernaakkut aalisarnerit sisamat
MSC-mut akuersissummik pissarsiviusimapput:**

- Kalaallit Nunaata kitaani raajat
- Barentshavimi saarullit saarulliillu ilaqutaat kullerit sejillu
- Kalaallit Nunaata kitaani nipisaat
- Kalaallit Nunaata kitaata avataani qalerallit
- MSC-mut akuersissutit amerlisinneqarnissaat sulissutigineqarpoq

INTERNATIONAL CERTIFICERING AF BÆREDYGTIGT FISKERI – MSC-CERTIFICERING

Fiskeri er vores vigtigste eksporterhverv. Verdens forbrugere efterspørger i stigende grad bæredygtigt fangede fisk.

Naalakkersuisut samarbejder på fiskeriområdet med en række aktører, blandt andet Sustainable Fisheries Greenland.

Denne organisation arbejder for, at vores fiskeri lever op til MSC-ordningens principper og krav om bæredygtig udnyttelse.

MSC (Marine Stewardship Council) er en uafhængig international organisation, som har til formål at fremme ansvarlig udnyttelse af havets ressourcer og bevare dem for eftertiden. En fiskebestand bliver vurderet på følgende punkter:

1. Fiskebestandens tilstand:

Det undersøges, om der er nok fisk til at opretholde en stabil bestand.

2. Fiskeriets indvirkning på havmiljøet:

Det vurderes, hvilken indvirkning fiskeriet har på havmiljøet, f.eks. om det ødelægger havbunden, eller om der er betydelig bifangst.

3. Kontrol af fiskeriet:

De eksisterende regler og procedurer inden for fiskeriet evalueres, og det undersøges, hvordan disse håndhæves.

Fire fiskerier havde i foråret 2020 opnået MSC-certificering:

- Rejer i Vestgrønland
- Torsk, kuller og sej i Barentshavet
- Stenbider i Vestgrønland
- Udenskærs hellefisk i Vestgrønland
- Der arbejdes på, at andelen af MSC-certificerede fiskerier øges

PINNGORTITAQ MINGOQANNGITSOQ PEQQISSUMIK INUUNISSAMUT TUNNGAVIUVOQ

Anguniagaq 3: Avatangiisit pinngortitap inuillu peqqissusiinut iluaqutaasumik pitsanngortinneqassapput

Pisuussutit uumassusillit siornatigut kulturiusimasuniit ullumikkumut inuuniarnermut isertitaqarnissamullu tunngaviusimapput. Uumasooqatigiit pinngortitamiit nerisassatut pissarsiarisartakkagut inuussutissatut pingaarutilittut sulii inissisimapput. Najukkani nunarsuarmilu mingutsitsinerit ullumikkut Kalaallit Nunaanni pinngortitamut sunniuteqartarpoq. Tamanna pinngortitamut kinguneqartarpoq, kisiannili aamma uagutsinnut, isumalluutaannik inuussuteqartanut kinguneqartarpoq.

Nammineerluta pinngortitami sunniutigisartakkatsinnik, soorlu akuutissanik, nipiliornernik, pujoralannik, plastikkini, aalisarnermi atortunik annaasanik/qimaannakkanik imaluunniit ikummatissanik nunap iluaneersunik avatangiisinut ajoqutaasunik mingutsitsinerinik annikillisaanissaq akisussaaffigaarput. Saf-

flugassat oqimaatsut aammalu najukkami mingutsitsiviusuniit nunarsuarmilu sumiiffinni allani suliffissuit tunisassiornerinit akuutissat avatangiisinut sunniuteqartartut allat nerisaqatigiinnermut pisarput, aammalu qaffasillutik aalisakkani, timmissani uumasunilu miluumasuni akuulertarput, taamaalillutillu Kalaallit Nunaanni innuttaasuniilertarlutik. Uumasooqatigiinnut pinngortitallu ataqatigiinnerinut ulorianartorsioertitsisarput, inuillu peqqissusaannut sunniuteqartarlutik.

Taamaattumik inuit pinngortitallu peqqissunik avatangiisegarnissaat qulakkiissagutsigu, najukkatsinni nunarsuarmilu suliaanniit mingutsitsinerinik ajornartorsioerteqarnerit naapertuuttumik isumagisariaqarpagut.

EN REN NATUR ER FUNDAMENTET I ET SUNDT LIV

Målsætning 3: Miljøtilstanden skal forbedres til gavn for naturen og menneskers sundhed

De levende ressourcer har udgjort livsgrundlaget og indkomstkilden for tidligere kulturer og op til i dag. De arter, vi høster fra naturen, er stadig en vigtig ernæringskilde. Forurening fra lokale og globale kilder påvirker i dag den grønlandske natur. Det har konsekvenser for naturen, men også for os, der lever af dens ressourcer.

Vi har et ansvar for at minimere vores egen påvirkning af naturen fra f.eks. miljøskadelige stoffer, støj, støv, plastik, mistede/ efterladte fiskeredskaber eller forurening fra fossile brændsler.

Tungmetaller og andre miljøfremmede stoffer fra lokale kilder og industriel produktion i andre egne af verden lander i vores natur, optages i fødekæden og ender i forhøjede koncentrationer i fisk, fugle og pattedyr og dermed befolkningen i Grønland. Det truer arter og økosystemer og påvirker folkesundheden.

Hvis vi skal sikre et sundt miljø for både mennesker og natur, skal vi derfor håndtere forureningsproblematikker fra egne og globale aktiviteter på en hensigtsmæssig måde.

IMERFIK PLASTIKKI UKIUT
50 QAANGIUKKAANGAT
AATSAAT ARRORTARPOQ

DET TAGER NATUREN
50 ÅR AT NEDBRYDE EN
PLASTIKKOP

EQQAAVIMMUT
SMID DET I SKRALDEREN

Naalakkersuisut anguniagassat immikkoortuinik ukuninnga suliaqarniarput:

Anguniakkat immikkoortuat 1:

Uuliaarluernerit akuutissanillu avatangiisinut ajoqutaasunik allanik aniasoornerit sunniutaat maleruagassiuussinikkut, aammalu avatangiisinut upalungaarsimasunik attuumassutilinnik peqaannarnikkut, annikinnerpaaffimmiissapput.

Anguniakkat immikkoortuat 2:

2025 nallertinnagu maleruagassiuussinikkut najukkani eqqaanerit annikillisinneqarnissaat eqqagassalerinittalu pitsaanerulersinneqarnissaa siunertaralugu plastikkinik atuinerput killilersussavarput.

Anguniakkat immikkoortuat 3:

Najukkani nunarsuarmilu mingutsitsiviusut avatangiisinullu sunniutaanerluttut annikillisinniarlugit, issittumi nunarsuarmilu suleqati-giinnernut akuunerput ingerlateqqissavarput.

Anguniakkat immikkoortuat 4:

Nerisat peqqinnartut, pisuussutitsinnik uumassutilinnik tunngaveqartut avatangiisinut sunniutaanerluttussanut maleruagassiuussinikkut aammalu peqqinnartunik nerisaqarnissamut innersuussisarnikkut, qulakkeerneqassapput. Tamatumunnga atatillugu saffiugas-sanik oqjimaatsunik akuutissanillu avatangiisinut ajoqusiisartunik allanik mingutsitsinermik killilersuinissaq immikkut pingaaruteqarpoq.

Anguniakkat immikkoortuat 5:

Iliusissanik, isumalluutit atorneqarnerinik aammalu aniatitsisarnernik, pinngortitamut avatangiisinullu toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit sunniuteqarnerluttartunik killilersuiffiusussanik, atuutsitsilerniarpugut.

Naalakkersuisut vil arbejde for følgende delmål:

Delmål 1:

Effekter af oliespild og udslip af andre lokale miljøskadelige stoffer skal minimeres gennem regulering og et fortsat relevant miljøberedskab.

Delmål 2:

Inden 2025 vil vi gennem reguleringer begrænse vores forbrug og forbedre vores håndtering af plastik med henblik på at formindske lokale udledninger.

Delmål 3:

Vi vil fortsætte engagementet i relevante arktiske og globale samarbejder for at nedbringe negative miljøpåvirkninger og globale forureningskilder.

Delmål 4:

En sund kost baseret på vores levende ressourcer skal sikres gennem regulering af negative miljøpåvirkninger og gennem anbefalinger til en sund kost. Særlig vigtig i den henseende er begrænsning af forurening med tungmetaller og andre miljøskadelige stoffer.

Delmål 5:

Vi vil indføre tiltag, der begrænser anvendelse og spild af ressourcer, der direkte eller indirekte påvirker natur og miljø negativt.

MINGUTSITSINEQ PEQQINNARTUNIK NERISAQARNISSAMUT ULORIANARTORSIORTITSIVOQ

Kalaalimernit inuussutissanik, orsunik vitamininillu iluaqutaasunik arlalissuarnik akoqarput. Ajoraluartumik aamma kalaaliminerni akuutissat peqqinnangitsut arlallit nassaassaapput, soorlu kviksølvit aammalu avatangiisinut toqunartut ikummatissaneersut. Akuutissat peqqinnangitsut najukkani mingutsitsivinniit aniatinneqartarput (soorlu imeq errortuutikoq, eqqaavissuit aammalu eqqakkanik ikuallaanermiit pujoq salinneqanngitsoq il.il. aqutugalugit), imaluunniit nunani allani suliffissuarnit mingutsitsisuniit anori immallu sarfai aqutugalugit maanga assartorneqartarlutik.

Akuutissat taakku nerisaqatigiinnermut akuleruttarput, naggataagullu soorlu eqalunni, immap timmiaani, puisini, arferni kigutilinni nannunilu nassaassaaler-tarlutik. Nunatsinni sumiiffiit ilaanni uumasooqatigiit matuma siuliani taaneqar-tut nerisanut annertuumik ilaapput, taakkunanilu, kviksølvimik avatangiisinullu toqunartunik ikummatissaneersut, peqqissutsimut oqartussaasut aalajangersar-simasaannit annerpaaffiliussaq qaangerneqartarpoq. Tamanna ilaatigut meeqqat sianiutaasa ineriartornerannut, taamatullu ilikkarsinnaassusiannut, sunniuteqar-nerluttarpoq.

Taamaattumik avatangiisitsinni najukkanilu nerisatsinni akuutissat avatangiisinut ulorianaatillit annikillisarneqarnissaat Naalakkersuisut pingartippaat.

FORURENING TRUER SUND KOST

Vores traditionelle kost indeholder en lang række gavnlige næringsstoffer, fedtsyrer og vitaminer. Desværre finder vi også en række usunde stoffer i vores traditionelle kost, f.eks. kviksølv og organiske miljøgifte. De usunde stoffer udledes fra lokale forureningskilder eller transporteres hertil med vind og havstrømme fra forurenende industri i andre lande.

Disse stoffer ophober sig i fødekæden og ender i særligt høje koncentrationer i f.eks. laks, havfugle, sæler, tandhvaler og isbjørne. I nogle egne af vores land, hvor ovennævnte arter udgør en betydelig del af kosten, overskrides grænseværdierne for det maksimale indtag af kviksølv og organiske miljøgifte. Det kan blandt andet have negative virkninger på udviklingen af børns nervesystem og dermed indlæringssevne.

Naalakkersuisut finder det derfor vigtigt at minimere miljøskadelige stoffer i vores miljø og lokale fødevarer.

ILISIMASAT PIUJUARTITSISUMIK INERIARTORTITSINISSAMUT QULAKKEERISSAPPUT

Anguniagaq 4: Ilisimatusarneq, nakkutillineq atuisullu ilsimasaat uumasooqatigiit pinngortitamilu ataqatigiit pillugit ilisimasaqarluarnissamut tunngavissanik qulakkeerissapput

Naalackersuisut pingaartippaat piujuartitsisumik atuinerup qulakkeerneqarnissaa aammalu uumasooqatigiit siaruarsimassusii-sa killiffiisalu, tamatumalu peqatigisaanik najukkani pissutsit allannguutaasa eqqarsaatigineqarnissaanik qulakkeerinissaq pi-sariaqarpoq. Pingaartumik piffissami silap pissusiata allanngori-arterfiini aammalu isumalluutit artorsartinneqarfiini, ilisimasat-sinnik annertusaajuarnissarput pingaaruteqarpoq, taamaalilluta pinngortitamik atuinerput allannguutininut naleqqussartuarsin-naagatsigu.

Pinngortitaq pillugu ilisimasagut kinguaariinniit kinguaariin-nut kingornuttagaapput, aammalu Kalaallit Nunaata silaata pissusiani uumaannarsinnaanitsinnut tunngaviliisuusimallutik. Pinngortitamik atuinerput aqqutigalugu allannguutit ingerlaavar-tumik malugisarpagut takkunungalu naleqqussartarluta. Ilisi-masat taakku piujuartitsisumik ineriartortitsinissamut, aammalu minnerunngitsumik, kulturitsinnik ileqqutsinnillu ingerlatitseqqin-nissamut suli pingaaruteqarput.

Pinngortitamik aqutsinermi patajaatsumik tunngavillimmik ilisimasaqarnissaq Naalackersuisunit pingaartinneqarpoq. Tama-tumani pinngortitami ataqatigiinnernik aammalu pissutsit qanoq ilillutik allanngortarnerinik paasinninniarluta tamatta ilisimasat-sinnut tunngaviusunik avitseqatigiittarnissarput taamaalilluta sapinngisamik allannguutissanut sioqqutsinnaassagatta.

Nunani sanilersani, eqqaamiorisani nunanilu tamalaani ilisima-saqarfinni assigiinngitsuni nukittuffiit atorluarnerisigut aammalu pingaartumik najukkani ilisimasat paasisallu ilanngunnerisigut ilisimasanik, pinngortitamut, ilisimasanik annertusaanermut, ilin-niartitaanermut, ingerlatitseqqittarnermut, nunani tamalaani suleqatigiinnernut aammalu inuiaqatigiinni najukkatsinni piujuar-titsisumik ineriartortitsinermut iluaqutaasunik pitsaanerpaamik angusaqarsinnaavugut.

Kalaallit Nunaanni ukiut qulikkaat kingullit ingerlanerini pinngortitamik pisuussutinillu uumassusilinnik paasinninnerput ilisimasavullu annertusiniarlugit, ilisimatusarneq, nakkutillineq najukkanilu atuisut ilisimasaannik atuneq nukittorsarpagut ataqatigiissillugillu. Ullumikkut pinngortitaq uumassusillillu assi-giinnigissitaarneri pillugit ilisimasagut ulluinnarni pinngortitami angalasarnitsigut atuinitsigullu, ilisimatusarnikkut misissuinerit aammalu nunani tamalaani suleqatigiinnerit aqqutigalugit pi-sarsiarisarpagut.

Tamatuma saniatigut najukkani ilisimasat aammalu ilisimasat, ilisimatusarnikkut pissarsiarineqartut tamanit pissarsiariuminar-tuunissaat, aammalu kinguaariinnut tullernut, aammattaq pin-ngortitami inuusussanut inuusuteqartussanullu ilinniartitsiner-mut atorneqarsinnaanissaat pingaaruteqarpoq.

VIDEN SKAL SIKRE BÆREDYGTIG UDVIKLING

Målsætning 4: Forskning, overvågning og brugerviden skal sikre et robust vidensgrundlag om arter og økosystemer

Naalakkersuisut finder det vigtigt, at vi har et forvaltningssystem, der fortsat gør brug af alle typer viden, og at vi samtidig sikrer, at grønlandsk viden indgår i internationale sammenhænge. Det er nødvendigt for at sikre en bæredygtig udnyttelse og hensyn til ændringer i arternes udbredelse og status samt lokale forhold. Det er især vigtigt i en tid med klimaforandringer og øget pres på ressourcerne, at vi hele tiden udbygger vores viden, så vi fortsat kan tilpasse vores brug af naturen til de ændringer, der sker.

Viden om vores natur er gået i arv fra generation til generation og har udgjort fundamentet for vores overlevelse i det grønlandske klima. Gennem vores brug af naturen har vi løbende observeret ændringer og tilpasset os disse. Denne viden er stadig vigtig og skal understøtte en bæredygtig udvikling og sikre videreførelsen af vores kultur og traditioner.

Naalakkersuisut finder det væsentligt, at vi sikrer et robust vidensgrundlag til vores forvaltning af naturen. Her skal vi trække på alle videnskilder i forhold til at forstå sammenhænge i naturen, og hvordan forholdene ændrer sig, så vi så vidt muligt

kan være på forkant med ændringerne. Ved at udnytte styrkerne i vores samarbejder i internationale, regionale og nationale fora og benytte forskellige videnskilder og særligt inddrage lokal viden og observationer kan vi opnå den bedst mulige viden til gavn for natur, vidensopbygning, uddannelse, formidling, internationalt samarbejde og en bæredygtig udvikling af vores samfund.

I Grønland har vi gennem de seneste årtier styrket og sammenkoblet forskning, overvågning og anvendelse af lokal brugerviden for at øge vores forståelse for og viden om naturen og de levende ressourcer. Viden om naturen og biodiversiteten får vi i dag gennem vores daglige færden og brug af naturen, fra videnskabelige undersøgelser og internationalt samarbejde.

Det er derudover vigtigt, at både den lokale viden og den videnskabeligt frembragte viden gøres let tilgængelig for alle og anvendes i uddannelsen af kommende generationer, som også skal leve i og af naturen.

Naalakkersuisut anguniagassat immikkoortuinik ukuninnga suliaqarniarput:

Anguniakkat immikkoortuat 1:

Pinngortitami ataqatigiinnerit pillugit ilisimasanik annertusaasagut, ilisimasallu taakku piujuartitsisumik aqutsinissamut tapertatut atussavagut, taakkunungalu pinngortitami ataqatigiinnerit tunngavigalugit ingerlatsinissaq aamma silap allannguutaasa pinngortitamut, pisuussutitut uumassusilinnut inuiaqatigiinnullu sunniutaanut paasinninnissaq ilaatinneqarput.

Anguniakkat immikkoortuat 2:

Uumassusillit assigiinngissitaarnerinik, pisuussutininik uumassusilinnik, uumasunik takornartanik tunngavissanillu allanik, pinngortitamut, avatangiisinut innuttaasunullu sunniuteqartartunik pitsaasumik aqutsinissap qulakkeernissaanut ilisimasatigut naammattunik tunngavissaqarnissarput atuinissarpullu qulakkiissavarput.

Anguniakkat immikkoortuat 3:

Sumiiffinni ilisimasat atuisullu ilisimasaasa nalunaarsorneqarnissaat, ilisimasanik annertusaanermut ilanngunneqarnissaat aammalu aalajangiiniarluni sulianut atorneqarnissaat qulakkiissavarput, tassungalu sumiiffinni ilisimasanik atuisullu ilisimasaannik katersuisarneq atuisarnerlu pillugu nalunaarusiornissaq ilaatinneqarpoq.

Anguniakkat immikkoortuat 4:

Ilinniartitsineq ingerlatitseqqittarnerlu aqutugalugit innuttaasut uumassusillit assigiinngissitaarnerinik allanngutsaaliuinissaq piujuartitsisumillu atuinissaq pillugu ilisimasaat annertusitinnegassapput.

Naalakkersuisut vil arbejde for følgende delmål:

Delmål 1:

Vi skal opbygge viden om sammenhænge i naturen og benytte denne viden til at understøtte en bæredygtig forvaltning, herunder økosystembaseret forvaltning og forståelse af klimaforandrings påvirkninger af natur, levende ressourcer og samfund.

Delmål 2:

Vi skal sikre, at vi har og bruger et tilstrækkeligt vidensgrundlag til at sikre en effektiv forvaltning af biodiversitet, levende ressourcer, invasive arter og andre faktorer, der påvirker natur, miljø og samfund.

Delmål 3:

Vi skal sikre, at lokal- og brugerviden dokumenteres, integreres i vidensopbygning og anvendes i beslutningsprocessen.

Delmål 4:

Befolkningens kendskab til biodiversitet og bæredygtig udnyttelseskal øges gennem undervisning og formidling.

INGERLATSINISSAMUT ILISIMASAT

PAASISAT

Isumalluutiniq uumassusilinnik niuernermit tunngaveqarluni atuisoqartillugu, ilisimatusarnikkut misissuinerit nakkutilliinerillu, aalisarnermi, piniarnermi inuusutissarsionerullu ineriartornerani piujuartitsisumik atuinissamat maleruagassiuussinissamik qulakkeereqataasinnaasut pisariaqartinneqarput.

Tamatuma peqatigisaanik uumassusillit assigiinngisitaarneri aammalu isumalluutit najukkani atukkagut pillugit ilisimasat akuttunngitsumik nutarterneqartarnissaat pisariaqartinneqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik ullutsinni Kalaallit Nunaanni pingortitami avatangiisinilu najukkatsinni aqutsinermi ilisimasaqarfissat arlalissuit atortussaavagut:

- Ilisimatuussutsikkut misissuinerit ilaatigut uumassusillit assigiinngisitaarnerinut, pisuussutiniq uumassusilinnik atuinermut kiisalu aatsitassanik ujarlernermit piiaanermullu atatillugu Naalakkersuisunut siunnersuisarnermut tunngavigineqartarput. Taamatut siunnersuinerit ilaatigut uumasooqatigiit pingortitallu ataqatigiinneri pillugit ilisimasanik, sumiiffissioriaatsinik kisitseriaatsinillu assigiissaakkanik kiisalu najoqqutassiorluni naatsorsukkanik tunngaveqartarput. Pingortitaleriffik isumalluutiniq uumassusilinnik piujuartitsisumik atuinissamat ilisimatuussutsikkut tunngavissanik pissarsiniarnissamat Naalakkersuisunit akisussaaffilerneqarpoq, aammalu tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisunut siunnersuisarluni. Pingortitaleriffik nammineerluni paasissutissanik tunngavissanik amerlasuunik katersisarpoq, kisiannili sulinermi tassani najukkani paasissutissanik pilersuisunik suleqatinillu amerlasuunik peqateqartarluni.
- Kalaallit aalisartut piniartullu tunisinermit paasissutissat, allattaaviit (logbogit), pisanik nalunaarsuinerit aammalu immikkut ittumik nalunaaruteqarnermut immersukat aqqutigalugit uumassusillit pillugit ilisimasanik immersueqataapput.
- Taamatuttaaq Pingortitaleriffik paasissutissat naatsorsukkallu pitsaassusiini nunani tamalaani malitassatut akuerisat, assigiissaakkat, nunat sanilerisat eqqaamiorisat nunanilu tamalaani sulinaqatigiiffinit piumasaqaatigineqartunik, Naalakkersuisunut inaarutaasumik siunnersuisartunit mallinneqarnerisut qulakkeerniarlugu, nunani tamalaani immikkut ilisimasallit suleqatigisarpai. Kalaallit Nunaat aalajangerpoq, piujuartitsisumik aalisarnissaq aamma piujuartitsisumik piniarnissaq pillugu nunani tamalaani siunnersuisarfinnit, suleqatigiisitanit assigiinngitsuni Pingortitaleriffiup suleqataaffigisaanit siunnersorneqarnissamik qinnuteqarniarluni.
- Kalaallit Nunaat nunat sanilerisat eqqaamiorisat aammalu nunani tamalaani suliaqartunut, uumasooqatigiit isumalluutillu atukkatta ilaat pillugit ilisimatusarnikkut tunngavilimmik siunnersuisartunut suleqataasarpoq (soorlu Nunani Tamalaani Arfaniarnermut Ataatsimiititaliarsuaq (IWC), Nunani Imarpiup Avannaaniittuni Imaani Uumasut Miluumasut pillugit Ataatsimiititaliaq (NAMMCO), Nunani Imarpiup Avannaaniittuni Aalisarnermi Sulinaqatigiiffik (NAFO), Nunani Tamalaani Immanik Misissuisarnermi Siunnersuisooqatigiit (ICES), Qilalukkanut Qaqortanut Qernertanullu Ataatsimiititaliarsuaq Ataatsimoortoq (JCNB), Nannut pillugit Ataatsimiititaliarsuaq ataatsimoortoq (JCPB) il.il.).
- Kiisalu najukkani ilisimasat atuisullu ilisimasaat ullumikkut tusarniaanerit siunnersuisooqatigiillu aqqutigalugit ilaatinneqartarput, aammalu inatsiliortoqartarpoq suliniutinillu, pingortitamik ingerlatsinermi najukkani najugaqartut akuutinneqarnissaannik annertusitsinissamat tunngavigineqartusunik suliaqartoqartarpoq.

VIDEN TIL FORVALTNING

FAKTA

Med kommerciel udnyttelse af levende ressourcer er der et behov for videnskabelige undersøgelser og overvågning, der kan bidrage til at sikre en bæredygtig regulering af fiskeri, fangst og erhvervsudvikling. Samtidig er der behov for regelmæssig opdateret viden om biodiversiteten og de ressourcer, vi udnytter lokalt. Det betyder, at vi i dagens Grønland gør brug af en lang række videnskilder i forvaltningen af vores natur og miljø:

- Videnskabelige undersøgelser danner grundlag for rådgivning af Naalakkersuisut blandt andet i relation til beskyttelse af biodiversitet, udnyttelse af de levende ressourcer samt efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer. Denne rådgivning er blandt andet baseret på viden om arter og økosystemer, standardiserede kortlægnings- og optællingsmetoder samt modelberegninger. Grønlands Naturinstitut har af Naalakkersuisut fået ansvar for at tilvejebringe det videnskabelige grundlag for en bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer og rådgiver Naalakkersuisut på dette grundlag. Grønlands Naturinstitut indsamler selv en stor del af datagrundlaget, men inddrager i det arbejde et omfattende netværk af lokale dataleverandører og samarbejdspartnere.
- Grønlandske fiskere og fangere bidrager til den biologiske viden gennem indhandlingsdata, logbøger, fangstregistreringer og ved deltagelse i planlægning og udførelse af monitoringsopgaver.
- Grønlands Naturinstitut samarbejder endvidere med internationale eksperter for at sikre, at kvaliteten af data og beregninger lever op til de internationalt godkendte standarder, som kræves af de bilaterale, regionale og internationale organisationer, der afgiver den endelige rådgivning til Naalakkersuisut. Grønland har valgt at anmode om rådgivning vedrørende bæredygtigt fiskeri og bæredygtig fangst fra flere internationale rådgivningsorganer, hvor Grønlands Naturinstitut deltager i relevante arbejdsgrupper.
- Grønland deltager i bilaterale, regionale og internationale organisationer, der afgiver videnskabelig rådgivning for nogle af de arter og ressourcer, vi udnytter (f.eks. Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC), Den Nordatlantiske Havpattedyrskommission (NAMMCO), Den Nordatlantiske Fiskeriorganisation (NAFO), Det Internationale Havundersøgelsesråd (ICES), Fælleskommission om hvid- og narhvaler (JCNB), Fælleskommission om isbjørne (JCPB) m.fl.).
- Endeligt inddrages lokal- og brugerviden i forvaltningen gennem høringer og diverse råd, og der udarbejdes lovgivning og iværksættes initiativer, der danner grundlag for øget lokal involvering i naturforvaltningen.

KALAALLIT NUNAAT NUNANI TAMALAANI SULEQATIGIINNERMUT PEQATAALLUARPOQ

Anguniagaq 5: Kalaallit Nunaata nunarsuarmi uumassusillit assigiinngissitaarnerinik illersuinermit soqutigisaasa illersornissaat qulakkeerniarparput, aammalu nunani tamalaani suleqatigiinnermut peqataanitsigut tapersiiniarluta

Nunarsuarmi uumassusillit assigiinngissitaarnerisa isumalluutillu uumassusillit ulorianartorsiorneri assigiinngillat. Ulorianartorsiornerit ilaanni killeqarfiit akimorneqarput, soorlu silaannarmik mingutsitsinermit, silap pissusiata allannguutaani aalisapilunermilu. Taamaattumik pinngortitaq najugarput uumassusillillu assigiinngissitaarneri najukkani nunarsuarmilu pissutsinit sunnersimaneqarput.

Kalaallit Nunaat isumaqatigiissutitut pinngortitamut avatangiisinullu tunngasunut akuerseqataasimavoq taamaalillunilu

pisussaaffinnik isumaqatigiissutinillu pituttorsimalluni. Taamatuttaaq Kalaallit Nunaat pinngortitamut, avatangiisinut silallu pissusaata tungaasigut ilisimatuussutsikkut siunnersuinikkullu suleqatigiinnernut peqataavoq.

Naalackersuisut nunanik tamalaanik suleqateqarneq aqqutigalugu uumassusillit assigiinngissitaarnerinik illersuinermit suliniutinut tapertaanissartik kissaatigaat. Taamaattumik Kalaallit Nunaat nunat sanilerisat, eqqaamiorisat nunanilu tamalaani pinngortitaq avatangiisillu pillugit suleqatigiinnernut suleqataavoq. Isumaqatiginninniarnernut aalajangiisarnernullu, Kalaallit Nunaannut immikkut attuumassuteqartunut sunniisnaaniarluta taamaaliorpugut. Taamaalilluta pinngortitamik isumalluutillu uumassusillit nuna tamakkerlugu, taamatullu nunarsuaq tamakkerlugu pijuartitsisumik ingerlatsinermit suleqataanissarput kissaatigaarput. Taamatuttaaq pingaruteqarpoq nunat tamat nunallu eqqaamiorisat akornanni isumaqatigiissutini Nunatta soqutigisai qulakkiissallugit, tamakkulu pimoorussilluni isumaqatigiinniarnikkut qulakkeerneqassapput.

Suleqatigiiffiit, Kalaallit Nunaata uumassusillit assigiinngissitaarneri pillugit nunanik tamalaanik suleqateqarneranut immikkut pingaarutillit tassaapput FN-ip ataani nalunaarutit isumaqatigiissutinilu pioreersut takkuttussallu, Issittumi Siunnersuisooqatigiit aamma Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiiffiat.

Ilaatigut Kalaallit Nunaat Danmark peqatigalugu Issittoq Kaajallallugu Uumassusillit assigiinngissitaarnerisa nakkutigineqarnerinut suliami (CBMP) siuttunut ilaavoq, ilaatigut Issittumi Siunnersuisooqatigiit Issittumi uumasut assigiinngissitaarneri pillugit nalunaarusaanni (Evaluering af Arktisk Biodiversitet)-mi innersuussutigineqartut piviusunngortinneqarnissaasa ingerlaavarnissaat pimoorussaralugit.

Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaat pinngortitamik avatangiisinillu illersuineq pillugu nunani tamalaani suleqatigiinnernut allanut suleqataavoq. Tamatumani ilaatigut masarsoqarfinnik illersuinissamut isumaqatigiissut (RAMSAR pillugu isumaqatigiissut), uumasunik ulorianartorsortunik niueruteqarneq pillugu isumaqatigiissut (CITES/Washingtonimi isumaqatigiissut) taakku tamaasa Nunatta ilaaffigivai, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiiffiata 2030-mut Takorluukkatta naammasineqarnissaat pillugu iliuusissanut pilersarusiaq aamma silap pissusia, pinngortitaq avatangiisillu pillugit suleqatigiissitat, kiisalu pisuussutit uumassusillit pillugit killeqarfiit qaangerlugit ingerlatsinerneq suleqatigiiffiit arlallit (Nunani Imarpiup Avanna-

niittuni Imaani Uumasut Miluumasut pillugit Ataatsimiititaliaq NAMMCO, Nunani Imarpiup Avannaaniittuni Aalisarnermi Sulinaqatigiiffik NAFO, Nunani Imarpiup Avannaani Kangillerni Aalisarnermut Ataatsimiititaliaq / Nunani Tamalaani Immanik Misissuisarnerneq Siunnersuisooqatigiit NEAFC/ICES il.il.) pineqarput. Taamatuttaaq Imartat pillugit Eqqartuussiveqarnermut Isumaqatigiissutip ataani nunat inatsisitigut killeqarfiisa avataanni imaani uumassusillit Assigiinngisitaarneri NIK illersuinissat piujuartitsisumillu atuinissaq pillugu inatsisitigut pituttuisumik tapertaasumik isumaqatigiissuteqarnissaq (BBNJ) Kalaallit Nunaat tapertaalluni suleqataavoq.

GRØNLAND DELTAGER AKTIVT I DET INTERNATIONALE SAMARBEJDE

Målsætning 5: Vi vil sikre Grønlands interesser og bidrage til den globale beskyttelse af biodiversitet gennem aktiv deltagelse i internationalt samarbejde

Globalt varierer truslerne mod biodiversiteten og de levende ressourcer. Nogle trusler er grænseoverskridende, f.eks. luftforurening, klimaforandringer og overfiskeri. Vores natur og biodiversitet er således påvirket af både lokale og globale forhold.

Grønland har tiltrådt en række konventioner på natur- og miljøområdet og er således underlagt forpligtigelser og aftaler. Samtidig er Grønland involveret i videnskabeligt samarbejde og rådgivning på natur-, miljø- og klimaområdet.

Naalakkersuisut ønsker at bidrage til indsatsen for beskyttelse af biodiversitet via det internationale samarbejde. Grønland indgår derfor aktivt i en række bilaterale, regionale og internationale samarbejder på natur- og miljøområdet. Det gør vi for

at sætte vores præg på forhandlinger og beslutninger af særlig relevans for Grønland. På den måde ønsker vi at bidrage til en bæredygtig forvaltning af naturen og de levende ressourcer på en national, såvel som på en global skala. Samtidig er det vigtigt at sikre Grønlands særlige interesser i globale og regionale konventioner og aftaler, som sikres ved, at vi indgår aktivt i forhandlinger.

De fora, der er særligt vigtige for Grønlands internationale samarbejde omkring biodiversitet, er eksisterende og kommende konventioner og aftaler under FN, Arktisk Råd og Nordisk Ministerråd. I regi af Arktisk Råd indgår Grønland i samarbejde inden for natur- og miljøområdet.

Blandt andet spiller Grønland sammen med Danmark en ledende rolle i Det Arktiske Cirkumpolare Biodiversitetsmoniteringsprogram (CBMP) og har fokus på, at der sker en fortsat implementering af de anbefalinger, som kom fra Arktisk Råds Rapport om vurdering af status og tendenser for den arktiske biodiversitet (Evaluering af Arktisk Biodiversitet).

Herudover deltager Grønland i en række andre internationale samarbejder om natur- og miljøbeskyttelse. Det gælder blandt andet konventionen om beskyttelse af vådområder (RAMSAR-konventionen), konventionen om handel med truede dyr (CITES/Washingtonkonventionen), hvor Grønland har tiltrådt begge, Nordisk Ministerråds handlingsplaner til opfyldelse af visionen

frem mod 2030 (Vores Vision 2030) og arbejdsgrupper inden for klima, natur og miljø samt en række forvaltningssamarbejder vedrørende grænseoverskridende levende ressourcer (Den Nordatlantiske Havpattedyrskommission NAMMCO, Den Nordvestatlantiske Fiskeriorganisation NAFO, Den Nordøstatlantiske Fiskerikommission/Det Internationale Havundersøgelsesråd NEAFC/ICES m.fl.). Ligeledes indgår Grønland aktivt i igangværende forhandlinger om en juridisk bindende tillægsaftale om beskyttelse og bæredygtig udnyttelse af marin biodiversitet uden for national jurisdiktion (BBNJ) under Havretskonventionen.

Naalackersuisut anguniagassat immikkoortuinik ukuninnga suliaqarniarput:

Anguniakkat immikkoortuat 1:

Nunat sanilerisat, eqqaamiorisat nunani tamalaani issittumilu suleqatigiiffinni suleqataalluarpugut, pinngortitamik avatangiisinillu suliassaqarfimmi killeqarfiit akimorlugit unammilligassat suussuser-siniarlugit.

Anguniakkat immikkoortuat 2:

Nunani tamalaani isumaqatiginninniarnernut suleqataasarpugut, isumaqatigiissusianut isumaqatigiissutinullu nutaanut sunniinis-sarput Nunattalu soqutigisaasa sulissutiginnissaat siunertaralugu. Nunallu eqqaamiorisat nunallu tamalaat akornini isumaqatigiissu-siat isumaqatigiissutillu nutaat attuumassuteqarneri atuutilersin-naanerilu ingerlaavartumik naliliiffigisarpagut.

Anguniakkat immikkoortuat 3:

Nunani tamalaani isumaqatigiissusiat isumaqatigiissutillu attuu-massutillit nunap inatsisaanut aammalu nunami aqutseriaatsinut sulii ilaatilertassavagut.

Anguniakkat immikkoortuat 4:

Nunani sanilerisani, eqqaamiorisani nunanilu tamalaani ilisimasat ingerlatsinerlu pillugit suleqatigiinnernut, uumasooqatigiit nunanit marlunnit amerlanerusunilluunniit avinneqartut piujuartitsisumik atorneqarnissaannut iluaqutaasunut suleqataassaagut.

Naalakkersuisut vil arbejde for følgende delmål:

Delmål 1:

Vi er en aktiv deltager i det bilaterale, regionale, internationale og arktiske samarbejde for at adressere grænseoverskridende udfordringer på natur- og miljøområdet.

Delmål 2:

Vi indgår aktivt i internationale forhandlinger med henblik på at sætte vores præg og varetage Grønlands interesser på eksisterende og nye konventioner og aftaler. Vi vurderer løbende relevansen af og eventuel tiltrædelse af nye globale og regionale konventioner og aftaler.

Delmål 3:

Vi vil fortsat implementere relevante internationale konventioner og aftaler i den nationale lovgivning og de nationale forvaltningssystemer.

Delmål 4:

Vi skal aktivt indgå i bilaterale, regionale og internationale videns- og forvaltningssamarbejder, der bidrager til beskyttelse af biodiversitet og medvirker til bæredygtig udnyttelse af bestande, der deles mellem to eller flere lande.

ISSITTUMI SIUNNERSUISOOQATIGIINNI SILAP PISSUSIA UUMASSUSILLILLU ASSIGIINNGISSITAARNERI PILLUGIT SULEQATIGIINNEQ

Issittumi Siunnersuisooqatigiit nunanit issittuniittunit arfineq pingasunit ilaasortaaffigineqarput: USA, Canada, Island, Norge, Sverige, Finland, Russland aamma Kalaallit Nunaat / Savalimmiut / Danmark, kiisalu Issittumi nunap inoqqaavisa kattuffii arfiniliusut, taakkunungalu ICC (Inuit Circumpolar Council) ilaavoq. Taakku saniatigut nunat sulinaqatigiiffiillu issittumiinngitsut siunnersuisooqatigiinni alapernaarsuisutut suleqataapput. Issittumi Siunnersuisooqatigiinni suleqatigiinnermi pingaartumik Issittumi avatangiisit, pinngortitaq silallu pissusia pingaartillugit piujuartitsisumik ineriartortinngarnissaasa siuarsarneqarnissaat aallunneqarpoq. Siunnersuisooqatigiit suleqatigiissitanik, pissutsinik taakkuninnga suliaqartunik arlalinnik pilersitsisimapput. Kalaallit Nunaat Naalagaaffeqatigiinneq tamaat sinnerlugu uumassusillit assigiinngissitaarnerinut suleqatigiissitamit siuttuuvog (CAFF). Suleqatigiissitaq taanna Issittumi pinngortitamik illersuinnermut suleqatigiiffinni siuttuuvog. Suleqatigiissitamit suliap, FN-ip uumassusillit assigiinngissitaarneri pillugit isumaqatigiissutaasa nunarsuup immikkoortuani piviusunngortinneqarnissaanut tapertaavoq, aammalu suleqatigiissitaq Issittumi uumassusillit assigiinngissitaarneri pinngortitamillu aqutsineq pillugu periusissianik arlalinnik agguuasimavoq. 2013-imi suleqatigiissitap issittumi pinngortitap uumassusillillu assigiinngissitaarnerisa inissisimanagerat pillugu nalunaarussiaq annertoq suliaraa, tassani innersuussutit arlalilit, ilaatigut matumani uumassusillit assigiinngissitaarneri pillugit periusissiamut tunngaviusut ilaapput. Kalaallit Nunaat USA peqatigalugu suleqatigiissitap uumassusillit assigiinngissitaarneri pillugu programmiani siuttutut inissisimavoq, tassani Issittumi uumasooqatigiit, pinngortitamit ataqatigiinnerit uumassusillillu assigiinngissitaarnerisa nakkutigineqarneri suleqatigiissutigineqarput.

Suliniut, nunat Issittumi Siunnersuisooqatigiinni ilaasortaasut nakkutilliinnermi suleqatigiinnerusumik ataqatigiissagaanerumillu ingerlasoqarnissaanik politikikkut kissaateqartoqarneranit, aallaaveqarpoq ilisimatuut, oqartussaqaarfiit nunallu inoqqaavisa suleqatigiiffiisa attaveqatigiiffiinik katitigaalluni. Nakkutilliinnermi suliniutit ingerlasut assigiissarnissaat, aammalu nunat ilaasortaasut akornanni aqutsineq pillugu suleqatigiinnernut tapersersuinissaq siunertarineqarpoq.

Pingaaruutilittut taaneqarsinnaasutut Kalaallit Nunaat aamma Issittumi Siunnersuisooqatigiinni suleqatigiissitani aamma ukunani peqataavoq :

- AMAP (Arctic Monitoring and Assessment Programme) Issittumi mingutsitsinerit silallu allanguutaasa pinngortitamut inunnullu sunniutaanik nakkutilliinnermik naliiisarnernillu suliaqarpoq.
- PAME (Protection of the Arctic Marine Environment) imartani avatangiisini ulorianartorsiorfiit pillugit suleqatigiiffiuvog, tassungalu umiarsuarniit mingutsitsinerit nipiliernerillu suliaassanut ilaatinneqarput.
- EPPR (Emergency Prevention, Preparedness and Response) tassangaannartumik mingutsitsinermik ajornartorsiuutit (soorlu uuliaarluernerit), ujarlernerit annaassiniarnerillu, qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimanagerit kiisalu pinngortitamit ajunaarnersuit pillugit suleqatigiiffiuvog.

Ataatsimut isigalugu Issittumi Siunnersuisooqatigiinni atorfilittat immikkullu ilisimasallit akornanni suleqatigiinneq Naalakkersuisunit annertuumik pingaartinneqarpoq suleqataaffigineqarlunilu.

ARKTISK RÅDS KLIMA- OG BIODIVERSITETSSAMARBEJDE

Arktisk Råd består af de otte arktiske lande: USA, Canada, Island, Norge, Sverige, Finland, Rusland og Grønland/Færøerne/Danmark samt seks organisationer for oprindelige folk i Arktis, herunder ICC (Inuit Circumpolar Council). Derudover har en række ikke-arktiske lande og organisationer observatørstatus i rådet. Samarbejdet i Arktisk Råd fokuserer særligt på at fremme en bæredygtig udvikling i Arktis, herunder fokus på miljø, natur og klima. Rådet har nedsat et antal arbejdsgrupper, som arbejder med disse forhold. Grønland er delegationsleder på vegne af Kongeriget Danmark i arbejdsgruppen om biodiversitet (CAFF). Denne arbejdsgruppe er det ledende forum indenfor arktisk naturbeskyttelse. Arbejdet i arbejdsgruppen bidrager til at implementere FN's Biodiversitetskonvention i regionen, og arbejdsgruppen har udsendt en lang række strategier relateret til monitorering af biodiversitet og forvaltning af naturen i Arktis. I 2013 udarbejdede arbejdsgruppen en omfattende rapport om den arktiske natur og biodiversitets tilstand med en række anbefalinger, som blandt andet er lagt til grund for nærværende biodiversitetsstrategi. Grønland varetager ledelsen i samarbejde med USA i arbejdsgruppens overvågningsprogram for biodiversitet, hvor man samarbejder om overvågning af Arktis' arter, økosystemer og biodiversitet. Programmet udspringer af et politisk ønske om bedre samarbejde og koordinering af monitoreringsindsatsen i Arktisk Råds medlemslande og består af et internationalt

netværk af forskere, myndigheder og oprindelige folks organisationer. Formålet er at standardisere igangværende overvågningsindsatser og understøtte forvaltningssamarbejder mellem medlemslandene.

Af nævneværdig betydning deltager Grønland også i følgende arbejdsgrupper under Arktisk Råd:

- AMAP (Arctic Monitoring and Assessment Programme) beskæftiger sig med at overvåge og vurdere effekter af forurening og klimaforandringer for natur og mennesker i Arktis.
- PAME (Protection of the Arctic Marine Environment) samarbejder om trusler mod havmiljøet, herunder forurening og støj fra skibe.
- EPPR (Emergency Prevention, Preparedness and Response) samarbejder om akutte forureningsproblematikker (f.eks. oliespild), eftersøgning og redning, det nukleare beredskabsområde samt naturkatastrofer.

Naalakkersuisut prioriterer generelt samarbejdet i Arktisk Råd højt og deltager aktivt i samarbejdet på embedsmandsniveau og med faglige eksperter i relevante arbejdsgrupper.

ILUSILIAQ 1: SUMIIFFIIT EQQISSISIMATITAT

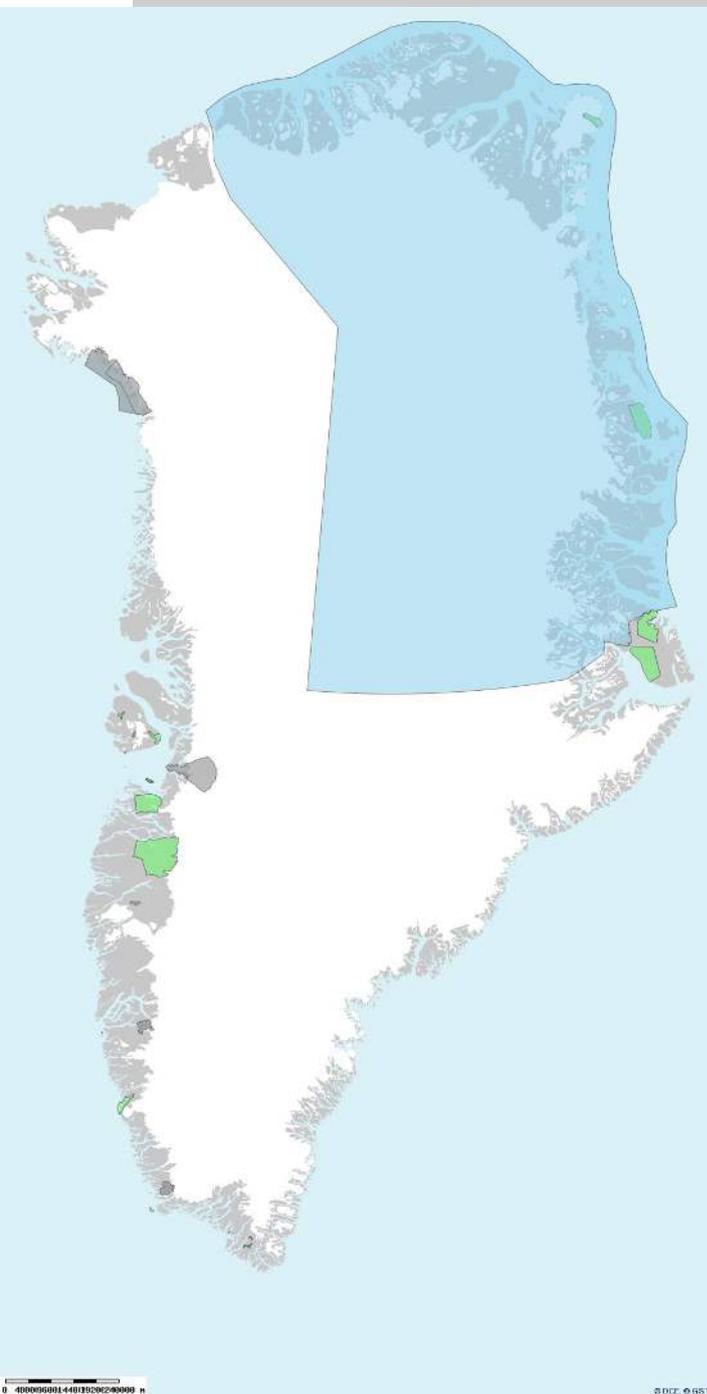
Ullumikkut Kalaallit Nunaanni sumiiffiit 12-it nalunaarutigut illersugaapput. Sumiiffiit taaku tamarnik immikkut oqaluttuassartaqarput, taakkunanilu nunatat uumasulluunniit uumaffii asseqanngitsut nungullarneqarnissamut illersorneqarput. Tamatuma saniatigut Ramsareqarfeqarpoq 12-nik annermik timmiaqarfiunertik pillugu toqqarneqarsimasut. Sumiiffiit eqqissisimatitat amerlanerpaartaanni angalaartoqarsinnaavoq aammalu aalisartoqarsinnaavoq piniartoqarsinnaallunilu. Sumiiffiit eqqissisimatitat ilaat tikkineqarnissamut aamma aalisarfissatut piniarfissatullu killilersugaapput, sumiiffiit uumasunut isumaqarnerisa ingerlaannarnissaa qulakkeerniarlugu.

Ullumikkut nunap 42%-iata missaa eqqissisimatitaavoq, imartani sumiiffiit eqqissisimatitsiviusut 4,2%-iinnaallutik. Kingulliullugu taaneqartoq pingaartumik Nunap Allannngutsaaliukkap sineriaanut atuuppoq.

FIGUR 1: BESKYTTEDE OMRÅDER

Der er i dag 12 områder, der er beskyttede gennem fredningsbekendtgørelser. Områderne har hver deres historie og tjener til at beskytte unikke landskaber eller levesteder for dyrelivet mod nedslidning. Derudover har vi 12 Ramsarområder, der primært er udpegede på grund af deres betydning for fuglelivet. Det er muligt at færdes og drive fiskeri og fangst i langt de fleste fredede områder. I nogle fredede områder er der restriktioner på adgang og fiskeri og fangst for at sikre områdernes fortsatte betydning for dyrelivet.

I dag er ca. 42 % af landjorden beskyttet og 5,7 % af de marine områder. Sidstnævnte er primært kyststrækningen i Nationalparken.

ASSILIISUT I FOTOGRAFER

JONAS BEYER

MIKAEL LARSEN

IVAAQ KRIEGEL

RICHARD MARTIN

CARSTEN EGEVANG

MARTIN SCHIØTZ

JULIUS NIELSEN, PINNGORTITALERIFFIK/NATURINSTITUTTET

DIANA KRAWCSYK

